

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย
ชุดภาคใต้



พัทลุง
Phatthalung ๑

ท ร ี พ ย า ก ร
การท่องเที่ยวไทย
ชุ ด ภ า ค ไ้

พั ท ลู ง



ตราประจำจังหวัดพัทลุง : ภาพภูเขาอกทะเล

ภูเขาอกทะเล หมายถึง จังหวัดพัทลุง ได้ย้ายที่ตั้งเมืองมาแล้ว ๑๒ ครั้ง ครั้งสุดท้ายใน พ.ศ. ๒๔๖๗ ย้ายจากตำบลลำปำมาอยู่ที่ตำบลคูหาสวรรค์ ใกล้กับภูเขาอกทะเลตั้งสูงเด่นอยู่บนที่ราบ มองเห็นจากที่ไกลได้ทุกทิศ บนยอดเขามีเจดีย์เก่าซึ่งปัจจุบันนี้ยังเหลือฐาน ตั้งแต่นั้นชาวพัทลุงไม่ต้องระเห่ร้อนอีกต่อไป ชาวเมืองจึงถือเอาภูเขาอกทะเลเป็นสัญลักษณ์ และ หลักเมืองของจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกพะยอม

ชื่อสามัญ : Phayom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Shorea roxburghii*

ต้นไม้มงคลประจำจังหวัด : พะยอม

ชื่อสามัญ : Phayom

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Shorea roxburghii*

คำขวัญประจำจังหวัด :

เมืองหนังโนรา อู่นาข้าว พราวน้ำตก
แหล่งนกน้ำ ทะเลสาบงาม ภูเขาอกทะลุ น้ำพุร้อน

คำนำ

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๔ อันเป็นโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นว่าน่าจะจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้

อนึ่งในโอกาส ๕๐ ปี แห่งการสถาปนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ นับเป็นช่วงอันดีที่จะมีการรวบรวมสรรพความรู้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อการพัฒนาศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยวไทย การจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเกิดขึ้นจากสองแนวคิดนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยนั้นแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน ทะเลสาบ รวมถึงสิ่งที่ถือกำเนิดขึ้นร่วมกาลสมัยกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ เช่น ชากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานเทศกาล ประเพณี ศิลปะการแสดง ศิลปหัตถกรรม หอศิลป์ วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอด นับแต่ก่อตั้งองค์กรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่สาธารณชน ด้วยวิธีการและสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท เช่น นิตยสาร จดสาร ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หนังสือ หนังสือภาพ แผ่นพับ สารคดี ภาพยนตร์ ตลอดจนการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในนามของรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ฯลฯ แต่การนำเสนอข้อมูลโดยรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยเรียงลำดับอักษรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโอกาสนี้ องค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว นักศึกษา และบุคลากรด้านการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้นำไปใช้พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนต่อไปได้ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีเป้าหมายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังทุกภูมิภาค

ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นดังเช่นทุกวันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าในอดีต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีความตระหนักดีว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทนั้นยังมิได้มีระบบบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่ถูกต้องรองรับพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้กำหนดภาระหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการให้ความรู้แก่บุคลากรในหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ด้วย หนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการให้ความรู้นั้น

การจัดทำทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย แบ่งเป็น ๔ ชุด เริ่มต้นที่ภาคอีสานใน พ.ศ. ๒๕๕๑ และจัดทำภาคกลาง-ภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ในเวลาถัดมา แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือชุดนี้รวบรวมจากข้อเสนอแนะของท้องถิ่นและฐานข้อมูลส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์สาขาต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน ร่วมเป็นที่ปรึกษา อำนวยการ ดำเนินงาน ทั้งได้มีการประชุมตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อความถูกต้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากหนังสือชุดทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ อันมีผลสืบเนื่องให้เกิดความสำนึกหวงแหนรักษามรดกที่ธรรมชาติและบรรพชนได้สร้างไว้เพื่อให้คนไทยสามารถเป็นเจ้าบ้านผู้มีความรู้ มีศักดิ์ศรี และมีอัธยาศัยไมตรีต่อผู้มาเยือน มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแห่งหนึ่งของโลก

วิธีใช้

คำหลัก เรียงตามตัวอักษร ก - ฮ แยกประเภทตาม
ลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยว

ความนำ แสดงภาพรวม
หรือจุดเด่นของคำหลัก

ความหลัก ย่อหน้าที่ ๒
แสดงองค์ความรู้ของ
ทรัพยากรการท่องเที่ยว
นั้นๆ เช่น ความเป็นมา
ภูมิปัญญา

อุทยานแห่งชาติเขาน้อย - เขาย่า

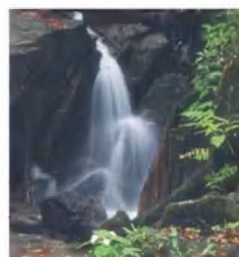
อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า พื้นที่ป่าใหญ่ครอบคลุมอำเภอศรีบรรพต อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง อำเภอทุ่งสง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอห้วยยอด อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง รวมป่าไม้ได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ มีพื้นที่ ๑๐๔ ตารางกิโลเมตร (๔๒๑๕,๘๓๓ ไร่) สภาพภูมิประเทศเป็นส่วนใหญ่ของยอดเขาบรรทัด มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนตามแนวทิศตะวันตกเฉียงเหนือ - ใต้ ประกอบด้วยเขาบรรทัด

ภูเขาเขตรัตนวิเศษบรรพช เขาปู่-เขาอา้ง เขา
ป่านะห์ เขาตามร้อยยอด เขาหัวค้ำ เขา
พระยาภูเขาหิน เขาป่าโง้ง มีเขาหินแท่นเป็น
ยอดเขาสูงที่สุด มีความสูง ๗๘๗ เมตร เป็น
จุดชมทะเลสาบปานกลาง ปะนาห์มีน้ำร้อน
และแม่น้ำปากพนัง ไหลมาฝั่งจังหวัดพัทลุง
เป็นแหล่งกำเนิดคลองอาโน คลองโม้เขียน
คลองน้ำใส ซึ่งไหลรวมเป็นคลองชะวด
และแม่น้ำปากพนัง ส่วนในฝั่งจังหวัดศรี
ลังกาต้นน้ำเกิดของลำน้ำดา คลอง
ตะลุง ซึ่งต้นน้ำแบ่งเป็นสอง

สภาพป่าส่วนใหญ่เป็น ป่าดิบชื้น พันธุ์ไม้สำคัญได้แก่ ตะเคียนทอง หลุมพอ ยาง

ไม่ว่าในคำได้แก่ พระพุทธพราหมณ์ กล่าวไว้ว่า
สมณโพธิ์ และราชบัณฑิตว่าว่า สัตว์ปักษีที่
ได้แก่ เลี้ยงหา สมณโพธิ์ ทั้ง เดิม ถึง
ได้ และบนทิวเขา ๆ เช่น นกอินทรี นกอินทรี
นกอินทรี สัตว์ปักษีเหล่านี้เป็นท้าวท้าว
ระหว่างจึงหนีพิศุทธิ์และนครวิจิตรนาราย
สภาท้าวท้าวขึ้นขึ้นขึ้น ฤๅษณ์อยู่
ระหว่างเดือนพฤษภาคมเดือนเดือนธันวาคม
มันถูกท้าวท้าวขึ้นขึ้นขึ้นขึ้นขึ้นขึ้นขึ้น
พฤศจิกายน ภายในอุทยานา ยังไม่แห่ง
ท้องเที่ยววิจิตรนารายแห่ง เช่น ถิ่น
เทพนิมิต ถิ่นนายนาค นกอินทรีเขตรณ
เป็นต้น

๑. ชื่อพื้นที่ : _____
 ๒. ชื่อแหล่งน้ำ : _____
 ๓. ชื่อผู้ทำแผนที่ : _____
 ๔. วันที่ทำแผนที่ : _____
 ๕. ชื่อหน่วยงาน : _____
 ๖. ที่อยู่ : _____
 ๗. โทรศัพท์ : _____
 ๘. อีเมล : _____
 ๙. ชื่อผู้ทำแผนที่ : _____
 ๑๐. วันที่ทำแผนที่ : _____
 ๑๑. ชื่อหน่วยงาน : _____
 ๑๒. ที่อยู่ : _____
 ๑๓. โทรศัพท์ : _____
 ๑๔. อีเมล : _____



ที่มาของชื่ออุททยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า
ชื่อ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า
ตั้งชื่อตามภูเขา ซึ่งเป็นที่รู้จักของผู้คน
ในจังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะ เขาปู่ ซึ่งถือว่าเป็นภูเขาอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สิงสถิตของ
ควมวิญญาน ตาม เป็นเทพกษัตริย์ เป็นที่
นับถือเคารพกราบไหว้ของชาวตำบลเขาปู่
และปวืเขาท่าไกร

४

หมวดอักษร และ เลขหน้า

ความรอบ - ล้อมกรอบ แสดงเกร็ดความรู้
หรือ ขั้นตอนกระบวนการ

สัญลักษณ์ แสดง
ทรัพยากรการท่องเที่ยว
ประเภทต่างๆ ได้แก่



ธรรมชาติ



ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ
โบราณสถาน และศาสนา



ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
และกิจกรรม

ดูที่ อ่านเพิ่มเติม
เพื่อโยงความรำความคิด

พิกัดภูมิศาสตร์ แสดง
ค่าตำแหน่งของสถานที่
ประกอบด้วย ละติจูด
และลองจิจูด

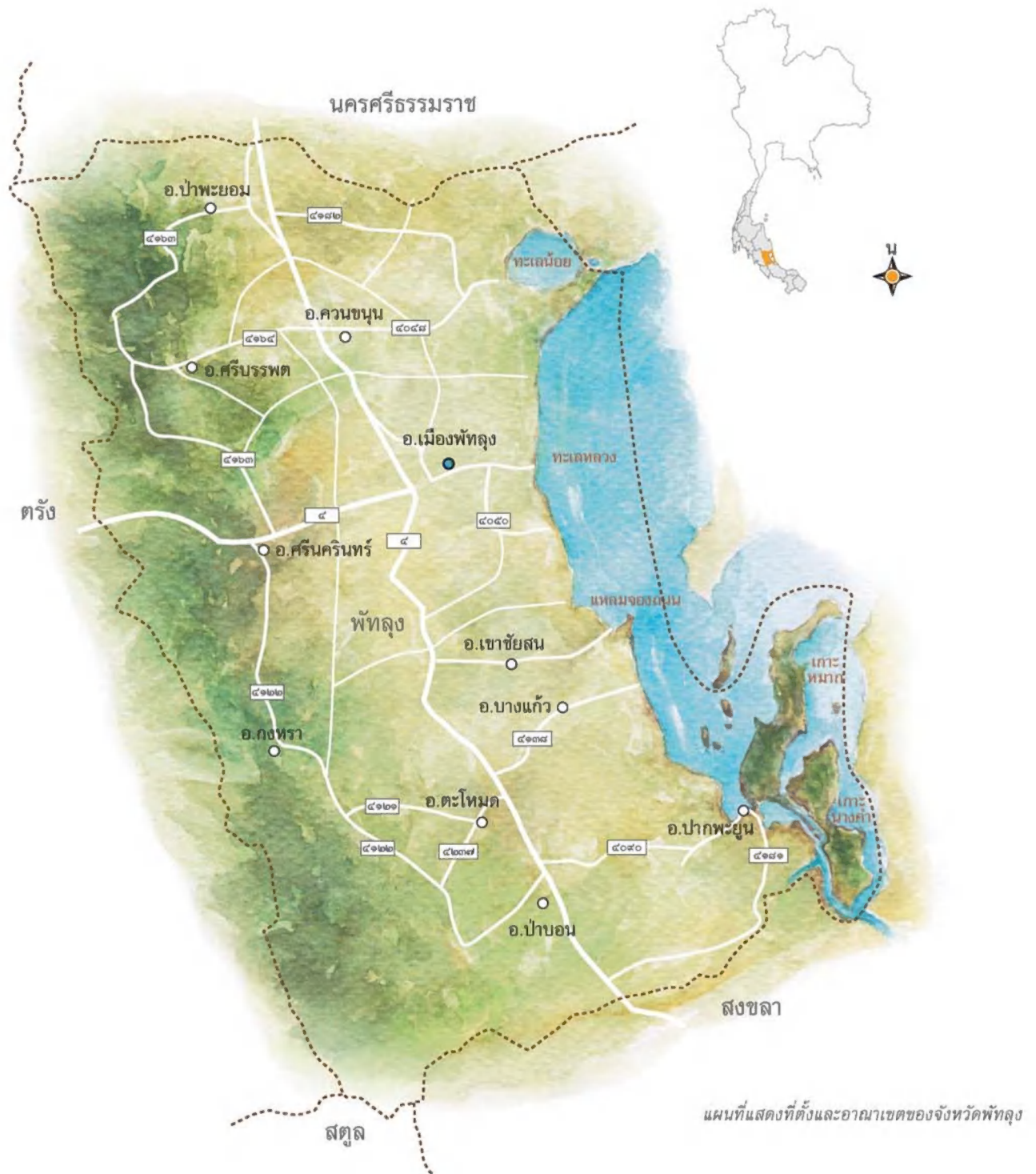
ทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุดภาคใต้ ประกอบด้วย **บพท** ได้แก่ ภูมิเเวศ / ยุคดึกดำบรรพ์ ปูมบ้านปูมเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ / ศิลปวัฒนธรรม **คำหลัก** เรียงลำดับตามอักษร ก - ฮ แยกประเภทตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว **ดัชนี** อยู่ต่อท้าย ช่วยในการสืบค้น **บรรณานุกรม** อยู่ท้ายเล่ม สำหรับผู้ประสงค์ค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบการเขียน เช่น

- หลีกเลี่ยงคำหรือความที่จะก่อความขัดแย้ง
- คำเฉพาะหรือภาษาท้องถิ่น คงไว้โดยวงเล็บภาษากลาง เช่น ควน (เนินเขา) โตน (น้ำตก) ยวน (หมู) หนั่งลุง (หนั่งตะลุง)
- ยุค ใช้กำหนดค่ายังไม่มีตัวอักษรใช้สื่อสาร
- สมัย ใช้กำหนดค่าเมื่อมีการประดิษฐ์อักษรใช้สื่อสาร
- พันธุ์ไม้ / พรรณไม้ ใช้ตามบริบท เช่น พันธุ์ไม้ ใช้ในกรณีเกี่ยวกับการสืบต่อพันธุ์ (สายพันธุ์) พรรณ หมายถึงชนิด (เน้นรูปร่างภายนอก)
- ภาพเขียนสี ใช้ในกรณีที่เป็น *ภาพเขียนสี* โดยแท้จริง นอกนั้นใช้คำว่า *ศิลปะถ้ำ*
- แม่น้ำ / ลำน้ำ ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้คำว่า *แม่น้ำ* ในกรณีเอ่ยถึงเส้นทางน้ำตลอดสาย เช่น แม่น้ำตาปี และใช้ *ลำน้ำ* ในกรณีเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำ

สารบัญ

วิธีใช้	๒	ก	๒๒	บ	๓๘	ท	๔๙
ภูมินิเวศ	๔	ถ้ำพุทธโคดม	๒๒	บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น	๓๘	หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย	๔๙
ยุคดึกดำบรรพ์	๘	ถ้ำมัจฉาปลาวน	๒๓	พ		หาดพัทลุงทอง	๕๐
ปุมบ้านปุมเมือง	๘	ถ้ำมาลัย	๒๔	พระพุทธรูปรัตนไตร		หาดแสนสุขลำปำ	๕๑
กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน	๑๑	ท		ชัยวัฒน์จิตรทิศ	๓๙	แหลมจองถนน	๕๒
ศิลปวัฒนธรรม	๑๓	ทะเลสาบสงขลา	๒๕	พรวนชัยเลียน	๔๐	อ	
		เทศกาลล่องเรือแลนก		ภ		อนุสาวรีย์พระยาตากสินมหาราช -	
		ทะเลน้อย	๒๖	ภูเขาอกทะลุ	๔๑	(ช่วย)	๕๓
ทรัพยากรการท่องเที่ยว		น		ว		อุทยานแห่งชาติเขาปู่ -	
ชุดภาคใต้		น้ำตกเขาคราม	๒๗	วังเจ้าเมืองพัทลุง	๔๒	เขาย่า	๕๔
จังหวัดพัทลุง		น้ำตกตะโหนด	๒๘	วัดเขียนบางแก้ว	๔๓	แอ่งน้ำหุบแร่	๕๕
ก		น้ำตกท่าช้าง	๒๙	วัดถ้ำคูหาสวรรค์	๔๔		
เกาะลิ่ - เกาะห้า	๑๘	น้ำตกนกกร้า	๓๐	วัดถ้ำสุมนะโน	๔๕	ดัชนีค่า	๕๖
ข		น้ำตกบ้านโตน	๓๑	วัดวัง	๔๖	ดัชนีภาพ	๕๗
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	๑๙	น้ำตกไพรวัลย์	๓๒	ศ		แหล่งภาพ	๕๘
ง		น้ำตกมโนราห์	๓๓	ศูนย์รวมหัตถกรรม		บรรณานุกรม	๖๐
งานประเพณีแข่งโพน		น้ำตกไฉนเหนือ	๓๔	กะลามะพร้าวเมืองพัทลุง	๔๗		
ลากพระ	๒๐	น้ำตกลาดเตย	๓๕	ศูนย์ศิลปหัตถกรรม			
จ		น้ำตกวังตอ	๓๖	รูปหนังบางแก้ว	๔๘		
จุดชมทิวทัศน์ผาผึ้ง	๒๑	น้ำตกเหรียญทอง	๓๗				





แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดพัทลุง

ภูมินิเวศ

ที่ตั้งและอาณาเขต

พัทลุง (Phatthalung) เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ นับเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของทางภาคใต้ อีกทั้งยังเป็นจังหวัดต้นตำรับการแสดงพื้นบ้านมโนราห์และหนังตะลุง ตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกติดกับอ่าวไทย มีเนื้อที่ ๓,๔๒๔.๕ ตารางกิโลเมตร

(๒,๑๔๐,๒๕๕.๖ ไร่) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางสายเอเชียทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ ระยะทาง ๘๕๘ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟระยะทาง ๘๔๖ กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ทิศตะวันออกจรดทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นน่านน้ำเขตอำเภอระโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ และอำเภอลิสงค์ จังหวัดสงขลา ทิศตะวันตกจรดทิวเขาบรรทัด

เขตติดต่อกับอำเภอห้วยยอด อำเภอปะเหลียน และอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

พิกัดแบ่งการปกครองเป็น ๑๑ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอกงหรา อำเภอเขาชัยสน อำเภอตะโหมด อำเภอควนขนุน อำเภอปากพะยูน อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าบอน อำเภอบางแก้ว อำเภอป่าพะยอม และอำเภอศรีนครินทร์

ภูมิประเทศ

ธรณีสัณฐาน ของจังหวัดพัทลุง จากเหนือลงใต้มีความยาว ๓๘ กิโลเมตร ส่วนความกว้างจากทิศตะวันออก-ทิศตะวันตก ๕๓ กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบดินตะกอน มีความอุดมสมบูรณ์ โดยพื้นที่มีความลาดจากทางตะวันตกไปตะวันออก เนื่องจากด้านตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูงของทิวเขาบรรทัด แล้วค่อยๆ ลาดต่ำลงสู่ทะเลสาบสงขลาและทะเลน้อย อีกทั้งบางส่วนยังเป็นเกาะอยู่ในทะเลสาบสงขลา ลักษณะนี้ทำให้พื้นที่ด้านตะวันออกเหมาะแก่การทำนาและประมงชายฝั่ง เป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกเป็นภูเขา ป่าไม้รกทึบ บางส่วนมีการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้มาช้านาน

ทิวเขาบรรทัด เป็นทิวเขาสำคัญของจังหวัดพัทลุงทอดตัวอยู่ทางทิศตะวันตกในแนวเหนือ - ใต้ ใช้เป็นพรมแดนธรรมชาติแบ่งเขตกับจังหวัดตรัง มียอดเขาสำคัญคือ เขาเจ็ดยอด บนยอดเขาสามารถมองเห็นจังหวัดตรัง ทะเลอันดามันและอ่าวไทยได้อย่างชัดเจน ถัดจากทิวเขาบรรทัด มีเขาหินปูนกระจายอยู่ในที่ราบเมืองพัทลุง เช่น เขาอกทะลุ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตัวเมือง มีความสูง ๒๕๐ เมตร เป็นภูเขาที่สำคัญจนได้รับการนำไปเป็นตราสัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ยังมี เขาหัวแตก สูง ๑๕๐ เมตร และ เขาชัยบุรี สูง ๔๐๓ เมตร เป็นต้น

พัทลุงยังมีพื้นที่เป็นเกาะหินปูนกระจายอยู่ในทะเลสาบสงขลาตอนกลาง เช่น เกาะสี่ - เกาะห้า อยู่ในเขตตำบล

เกาะหมาก อำเภอปากพะยูน เป็นเกาะสัมปทานรังนกมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ และได้ชื่อว่าผลิตรังนกคุณภาพดีที่เป็นสินค้าส่งออกของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีเกาะนางคำ เกาะราบ เกาะนก เกาะเสือ เกาะแพ ซึ่งเป็นกลุ่มเกาะในตำบลเกาะหมาก ตำบลเกาะนางคำ และตำบลผาละมีสามารถล่องเรือไปท่องเที่ยวได้

ป่าไม้ ปัจจุบันจังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ป่าไม้อยู่ ๖๔๖.๓๘ ตารางกิโลเมตร (๔๐๓,๘๘๗.๕ ไร่) ส่วนใหญ่อยู่บริเวณทิศตะวันตกในเขตทิวเขาบรรทัด มีสภาพเป็นป่าดิบชื้น (Moist Evergreen Forest) สักรวพบพันธุ์ไม้สำคัญหลายชนิด เช่น หลุมพอ กระบาก ตะเคียนทอง พะยอม ไทร หว้า ยางนา จำปาป่า พิกุล ไข่เขียว เตี้ยม นากบุด พญาไม้ หลาวชะโอน ปาล์มช้างร้องไห้ เฟิร์นต้นหรือมหาศดำ เฟิร์นบัวแฉกใหญ่ วานด่างควดดำ และหมากพ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งสำคัญที่พบ กล้วยไม้รองเท้านารี कांगภได้ (Paphiopedilum callosum) พันธุ์ไม้หายาก พบเฉพาะในป่าดิบชื้นและป่าดิบเขาของภาคใต้เท่านั้น

ป่านุรักษ์ผืนสำคัญของจังหวัดพัทลุง คือ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัด คือ พัทลุง ตรัง และนครศรีธรรมราช รวมเนื้อที่ ๖๙๔ ตารางกิโลเมตร (๔๓๓,๗๕๐ ไร่) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บนแนวทิวเขาบรรทัด ซึ่งปกคลุมด้วยป่าดิบชื้น และมีแนวทิวเขาหินปูนสูงสลับซับซ้อน

ด้านตะวันออกของจังหวัดพัทลุงติดทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่อนุรักษ์ขนาดใหญ่อีกแห่งหนึ่งคือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หรือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย ตั้งอยู่ในเขตอำเภอควนขนุน มีเนื้อที่ ๔๕๗ ตารางกิโลเมตร (๒๘๕,๖๒๕ ไร่) ครอบคลุมอาณาเขต ๓ จังหวัด คือ พัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช ส่วนท้องน้ำมีพื้นที่ ๒๘ ตารางกิโลเมตร (๑๗,๕๐๐ ไร่) อุดมด้วยพืชน้ำนานาชนิด โดยเฉพาะบัวสาย บัวหลวง บัวผัน บัวเผื่อน เป็นต้น ตาม

ชายน้ำมีต้นกกขึ้นอยู่ทั่วไป เป็นพืชน้ำแตกกอที่หายาก แต่บริเวณสำคัญที่สุดของทะเลน้อย คือ ป่าพรุควนชีเลย์ มีเนื้อที่ ๔.๙ ตารางกิโลเมตร (๓,๐๘๔ ไร่) ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติหรือแรมซาร์ไซด์ (Ramsar Site) แห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากป่าพรุนี้ถูกน้ำท่วมขังตลอดปี ผืนดินฐานรากด้านใต้ป่าเกิดจากเศษซากอินทรีย์วัตถุทับถมกันจนกลายเป็นดินเหนียวที่มีความเป็นกรดสูง อุดมไปด้วยพืชน้ำ เช่น ต้นเสม็ดขาว เสม็ดขุ่น กก กระจุต ย่านลิเภา หัวทรงกระเทียม ลำเท็ง เป็นต้น ในฤดูแล้งบางปีที่มีน้ำน้อยมากมักเกิดไฟป่าลุกลไหม้ได้ดิน เช่น ไฟป่าในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่เผาผลาญทำลายพรุควนชีเลย์ไประหว่าง ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ ไร่

แหล่งน้ำ จังหวัดพัทลุงไม่เคยแล้งน้ำ เพราะมีทิวเขาบรรทัดที่อยู่ทางทิศตะวันตกเป็นแหล่งต้นน้ำตามธรรมชาติ เป็นต้นกำเนิดของห้วยน้ำลำคลองที่สำคัญหลายสาย เช่น คลองลำปำ คลองปากประ คลองท่ามะเดื่อ คลองป่าพะยอม คลองดลิ่งชัน คลองทานโพธิ์ และคลองควนขนุน เป็นต้น ทั้งหมดไหลลงสู่ทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลา อีกทั้งยังเป็นต้นกำเนิดน้ำตกหลายแห่ง เช่น น้ำตกหนานคลองสูง น้ำตกหนานฟ้า น้ำตกแพรทอง น้ำตกวังตอ น้ำตกนกกร้า น้ำตกมโนราห์ และน้ำตกไพรวัลย์ เป็นต้น มีน้ำไหลตลอดปี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ส่วนทิศตะวันออกมีทั้งทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดและน้ำกร่อยที่สำคัญ ประชาชนสามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ต่อเนื่องตลอดปี

แหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญที่สุดของพัทลุง คือ ทะเลสาบสงขลา ทะเลน้อย และ ทะเลสาบลำปำ สำหรับทะเลสาบสงขลา เป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครอบคลุมพื้นที่ในเขตจังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ ๑,๐๔๒.๖ ตารางกิโลเมตร (๖๕๐,๒๗๕ ไร่) แบ่ง

พื้นที่เป็น ๓ ตอน ได้แก่ ทะเลหลวงตอนบน ทะเลหลวงตอนล่าง และทะเลน้อย ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ลุ่มต่ำ ตรงกลางคล้ายท้องกระทะ ระดับน้ำลึกเฉลี่ย ๑ - ๑๐ เมตร และระดับความเค็มของน้ำจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนไหลออกสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสงขลา ส่วนทะเลสาบลำปำ แท้จริงคือส่วนหนึ่งของทะเลหลวงตอนบน ซึ่งชาวพัทลุงใช้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และทำประมงพื้นบ้าน ทะเลน้อยเป็นแหล่งทะเลบัวและนกน้ำที่สำคัญของภาคใต้ มีพื้นที่เฉพาะส่วนท้องน้ำ ๒๘ ตารางกิโลเมตร (๑๗,๕๐๐ ไร่) ปัจจุบันมีการตัดถนนและสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางน้ำ ทำให้ปริมาณน้ำจืดจากทิวเขาบรรทัดที่ไหลลงสู่ทะเลน้อยมีปริมาณลดลง ส่งผลให้มีน้ำเค็มรุกเข้าไปใน ทะเลน้อย และเกิดการเน่าเสียของน้ำในช่วงฤดูแล้ง

แหล่งน้ำของกรมชลประทานที่สำคัญจำนวน ๓ แห่งในจังหวัดพัทลุงที่ล้วนเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประมง และท่องเที่ยว ได้แก่ อ่างเก็บน้ำป่าบอน ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน ความจุ ๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม อำเภอป่าบอน ความจุ ๒๐.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และ อ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อำเภอตะโหมด ความจุ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

ภูมิอากาศ

เนื่องจากจังหวัดพัทลุงตั้งอยู่ติดกับทะเลสาบสงขลา และอยู่ใกล้อ่าวไทย สภาพอากาศจึงไม่ร้อนจัด และไม่หนาวจัด แต่อากาศค่อนข้างชื้นเป็นแบบมรสุมเขตร้อน (Tropical Monsoon Climate) อุณหภูมิเฉลี่ย ๑๗.๗ - ๓๗.๕ องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ ๗๙ ต่อปี มี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อน อยู่ระหว่างปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนสิงหาคม และฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นำเอาความชื้นจากทะเลเข้ามาก่อตัวเป็นฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒,๐๙๓.๘ มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกเฉลี่ย ๑๕๙ วัน ต่อปี โดยช่วงฤดูฝนมักมีพายุดีเปรสชัน (Depression) จากมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลจีนใต้พัดผ่าน

ประเภทของป่าที่พบในจังหวัดพัทลุง





ยุคดึกดำบรรพ์

พื้นที่จังหวัดพัทลุงประกอบด้วยหินยุคแคมเบรียน (๖๐๐ - ๕๗๐ ล้านปี) ประกอบด้วยหินดินดานปนทรายสีน้ำตาลแทรกตัวสลับอยู่กับหินชุดทุ่งสง พบกระจายอยู่บริเวณทิวเขาบรรทัดทางตอนใต้ของจังหวัด

ยุคออร์โดวิเซียน (๕๗๐ - ๕๐๐ ล้านปี) ประกอบด้วยชั้นหินปูนแผ่กระจายกว้างตั้งแต่ตอนเหนือติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช ลงไปตามชายฝั่งตะวันออกของทิวเขาบรรทัดบริเวณอำเภอศรีบรรพตและอำเภอกงหรา

ยุคคาร์บอนิเฟอรัส (๓๕๐ - ๓๑๐ ล้านปี) พบกลุ่มหินทรายแผ่กระจายอยู่บริเวณอำเภอปากพะยูน มีกลุ่มหินอัคนีและหินแกรนิตวางตัวในแนวเหนือใต้ของทิวเขาบรรทัด

ยุคเพอร์เมียน (๒๘๐ - ๒๗๐ ล้านปี) เป็นกลุ่มหินปูนสีเทาที่โผล่ขึ้นเป็นเขาลูกโดดอยู่ทั่วไป เขตอำเภอเมืองพัทลุง อำเภอควนขนุน และอำเภอเขาชัยสน

ยุคไทรแอสสิก (๒๓๐ - ๒๒๕ ล้านปี) ประกอบด้วยหินปูนผสมหินดินดานเป็นเขาลูกโดดทั่วไป ในพื้นที่อำเภอควนขนุน

ยุคจูราสสิก (๑๘๕ - ๑๘๐ ล้านปี) ประกอบด้วยหินทราย พบในพื้นที่เล็กๆ บริเวณเกาะใหญ่ อำเภอปากพะยูน

ยุคควอเตอร์นารี (๒ - ๑.๘ ล้านปี) ประกอบด้วยตะกอนทราย พบแพร่กระจายบริเวณกว้าง ครอบคลุมพื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดพัทลุง

ปุมบ้านปุมเมือง

จังหวัดพัทลุง พบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ และสืบต่อมาในสมัยประวัติศาสตร์ โดยมีชุมชนเกิดขึ้นทางฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลา ก่อน แล้วเกิดเป็นเมืองขึ้นทางฝั่งตะวันออก เรียกชื่อว่า เมืองสทิงพระ จนกระทั่งถูกกองเรือพวกโจรสลัดรุกราน จึงมีการย้ายศูนย์การปกครองไปอยู่บริเวณบางแก้ว ฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลา เรียกชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองพัทลุง

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพัทลุง มีการค้นพบหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะตามแนวทิวเขา ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณถ้ำ และเพิงผา มีคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์เข้ามาอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่สูงและที่ราบทางทิศตะวันตก และทิศตะวันออกของจังหวัด หลักฐานที่ค้นพบ ได้แก่ ขวานหินขัด โครงกระดูกมนุษย์ ภาชนะดินเผา อายุราว ๕,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว ในเขตตำบลชุมพล ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ ตำบลคูหาสวรรค์ ตำบลปรางหมู่ ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลนาท่อม ตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองพัทลุง ตำบล

มะกอกเหนือ อำเภอป่าพะยอม ตำบลทะเลน้อย ตำบลปันแต อำเภอควนขนุน ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต ตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหมด ตำบลจองถนน ตำบลหามโพธิ์ ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว ตำบลทาร์เทา ตำบลเกาะหมาก ตำบลฝาละมี อำเภอปากพะยูน พบขวานหินขัดไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ชิ้น ส่วนใหญ่พบอยู่ตามภูเขาและถ้ำหินปูน พบเศษภาชนะดินเผา ในบริเวณถ้ำล่องลม เขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน และถ้ำลำเรียง ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ ส่วนใหญ่ถูกทำลายหมด ต่อมากลุ่มชุมชนก่อนประวัติศาสตร์



ได้อพยพกระจ่ายไปตั้งถิ่นฐานทางฝั่งตะวันออกของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาซึ่งอยู่ติดกับทะเลใหญ่

สมัยประวัติศาสตร์

สมัยศรีวิชัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๘

วัฒนธรรมศรีวิชัย เป็นวัฒนธรรมในสังคมที่นับถือพุทธศาสนานิกายมหายาน โดยได้รับรูปแบบศิลปะอินเดียแบบคุปตะหลังคุปตะ และปาละ - เสนะ โบราณวัตถุในสมัยนี้ ส่วนใหญ่เป็นศาสนวัตถุ เช่น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พระพุทธรูปนาคปรก พระพิมพ์ดินดิบ เป็นต้น มีหลักฐานการค้นพบภาชนะดินเผาที่เขาลำเลียง อำเภอเมืองพัทลุง สันนิษฐานว่าชุมชนเหล่านี้ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน

ภายนอก โดยเฉพาะชาวอินเดียกับชาวจีน และมีการพัฒนาร่วมสมัยกับชุมชนทางฝั่งตะวันออกของทะเลสาบสงขลา มีการค้นพบพระพิมพ์ดินดิบ ที่สร้างขึ้นตามคติทางพุทธศาสนาแบบมหายาน ชาวบ้านเรียกว่า พระผีหัว ที่ถ้ำคูหาสวรรค์ ถ้ามาลัย และถ้ำเขากทะเล นอกจากนี้ยังพบรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร หรือเจ้าแม่กวนอิม หล่อด้วยสำริดที่บ้านแร่ และบริเวณวัดเขียนบางแก้ว

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ไปปรากฏชื่อเมืองพัทลุงในกฎหมายพระอัยการนา ในปี ๑๙๙๘ ระบุว่า เมืองพัทลุงเป็นเมืองตรี ในระยะแรกบริเวณที่ตั้งของเมือง สันนิษฐานกันว่าอยู่ที่เมืองสทิงพระ จังหวัดสงขลา ต่อมาโจรสลัด อาเจะ อาหาร จากเกาะสุมาตรา และ

สลัดอยู่ตักจากแหลมมลายูเข้ามาปล้นสะดม

จนกระทั่งรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมตาตุมรุ่ม ชาวมุสลิมที่อพยพมาจากประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้นตระกูลของสุลต่านสุไลมาน แห่งเมืองสงขลาได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานค้าขาย ณ หัวเขาแดง และได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าเมืองพัทลุง ได้ทำการย้ายเมืองจากสทิงพระมายังหัวเขาแดง ได้มีความเจริญรุ่งเรือง สุลต่านสุไลมานได้ส่งฟาริซีน้องชาย ซึ่งเป็นปลัดเมืองมาสร้างเมืองใหม่ที่เขาชัยบุรี เพื่อป้องกันศัตรูที่จะมาโจมตีเมืองสงขลาทางบก ภายหลังได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าเมืองพัทลุง และย้ายเมืองพัทลุงออกจากเมืองสงขลา โดยไปตั้งเมืองที่เขาชัยบุรี จนถึงสิ้นสมัยอยุธยาในปี ๒๓๑๐





สมัยกรุงธนบุรีถึงสมัยรัตนโกสินทร์

มีการย้ายที่ตั้งเมืองพัทลุงหลายครั้ง สมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ได้ยกให้เป็นเมืองชั้นโท และ กษัตริย์พม่าได้รวบรวมไพร่พลจำนวน ๑๔๔,๐๐๐ คน จัดเป็นกองทัพใหญ่ถึง ๙ ทပ် ยกเข้ามาตีราชอาณาจักรไทย มีอยู่ ทပ်หนึ่งที่มีแกว่หนุนเมงยี่เป็นแม่ทัพ ตีได้ เมืองกระบุรี ระนอง ชุมพร ไชยา และ นครศรีธรรมราช ระหว่างที่กำลังจัดไพร่พล อยู่ที่นครศรีธรรมราช เพื่อเตรียมยกพลเข้า ตีเมืองพัทลุง สงขลานั้น พระยาพัทลุงร่วม มือกับพระมหาช่วย วัดป่าเลไลยก์ รวบรวม ไพร่พลได้ ๑,๐๐๐ คน ยกออกไปตั้งค่าย เพื่อขัดตาทัพพม่าที่คลองท่าเสม็ด จน กระทั่งสมเด็จพระราชวังบรมมหา- สุรสิงหนาท ทรงยกกองทัพมาช่วยหัวเมือง ปักษ์ใต้ สามารถตีกองทัพพม่าแตกหนี

ไปได้ จึงโปรดเกล้าฯให้พระมหาช่วย ลาสิกขาบท แล้วตั้งให้เป็น “พระยาทุกข- ราษฎร์” ผู้ช่วยราชการเมืองพัทลุง

สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล โดยจัดตั้ง มณฑลนครศรีธรรมราชขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ได้แก่ เมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และหัวเมืองปัตตานี ในส่วนของ เมืองพัทลุง ได้แบ่งออกเป็น ๓ อำเภอคือ อำเภอกลางเมือง อำเภออุดร และอำเภอ ทักษิณ ซึ่งทางผู้ว่าราชการเมืองได้ถูกลด อำนาจลง มีการส่งข้าหลวงออกมากำกับ ราชการ ให้อำนาจเหนือผู้ว่าราชการเมือง ทำให้จวนเจ้าเมืองหมดความสำคัญลง มี การก่อสร้างศาลาว่าการ ถานีดารจ

เรือนจำขึ้นบริเวณริมทะเลสาบ ปัจจุบัน เป็นที่ตั้งค่ายลูกเสือจังหวัดพัทลุง หลังจาก นั้นได้แต่งตั้งผู้ว่าราชการเมืองจากส่วน กลางออกมาปกครอง ผลัดเปลี่ยนกัน หลายท่าน จนกระทั่ง ในปี ๒๔๕๖ หลวง วิจิตรเสนี (ทงวน ศตะรัตน์) เป็นผู้ว่าราชการ เมืองพัทลุง ได้เปลี่ยนชื่อเรียกผู้ว่าราชการ เมืองเป็น “ผู้ว่าราชการจังหวัด” และ เปลี่ยนเมืองเป็น “จังหวัด” ต่อมาสมัย พระยาอนุมานสุนทร (สา สุวรรณานนท์) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง (พ.ศ. ๒๔๖๔ - ๒๔๗๕) มีการย้ายตัวจังหวัดพัทลุง จากตำบลลำปำไปอยู่ที่บ้านวังเนียง ตำบล คูหาสวรรค์ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ซึ่งก็คือตัวจังหวัดพัทลุงในปัจจุบัน

กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน

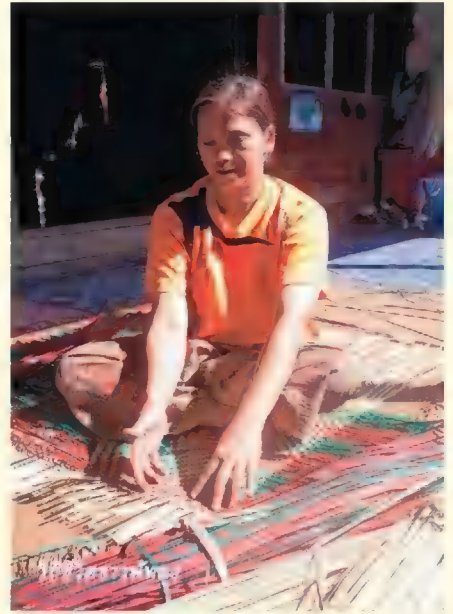
กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึงกลุ่มคนที่มีประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ชนบ-
ธรรมนิยมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกัน ถึงแม้ว่าภาษาไม่อาจบอก
ความเป็นชาติพันธุ์ได้ทุกกรณี แต่ก็ยังเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ชนรุ่นหลังสามารถศึกษาและ
ทำความรู้จัก

กลุ่มชาวไทยท้องถิ่นภาคใต้ เป็นคนส่วนใหญ่ของจังหวัดพัทลุง ผิวค่อนข้างคล้ำ
กว่าชาวภาคใต้ในท้องถิ่นอื่นๆ สำเนียงภาษาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว พูดสำเนียงไทย
กลางไม่ชัด อุปนิสัยเป็นคนหนักแน่น ไม่ยอมคน

กลุ่มชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมลายู ที่ถูกกวาดต้อนเมื่อสมัยสงครามหัวเมืองมลายู
กับหัวเมืองพัทลุง เข้ามาอยู่ในตำบลชะรัด อำเภอกงหรา ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมเหล่านี้
อาศัยกระจายอยู่ในเขตอำเภอปากพะยูน อำเภอกงหรา และอำเภออื่นๆ

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน กระจายตัวอยู่ในชุมชนเมืองหรือย่านการค้าของเมือง
หรือชุมชนระดับอำเภอ ประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจ

กลุ่มเขม้งหรือเงาะป่า ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Language
Family) เป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กระจายอยู่ตามพื้นที่ป่าเขา
ทางภาคใต้ของประเทศไทยไปจนถึงประเทศมาเลเซีย มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น



เขม้งหรือเงาะป่า

เขม้ง เป็นภาษามลายู แปลว่า ค่าง หรือลิงดำแขนยาวชนิดหนึ่ง เขม้งที่อยู่ในเมือง
ไทย เรียกอีกชื่อว่า ดองกา หรือ โม ส่วนเขม้งที่พบในจังหวัดพัทลุง เรียกตัวเองว่า ก้อย
ชาวเขม้งบริเวณชายแดนไทย - มลายู มีรูปร่างเตี้ย ผิวดำแดง หน้าเหลี่ยม ตาโต จมูกบาน
ผมหยิก มีความเชื่อในเรื่องผีและวิญญาณ พวกเขาจะเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยในป่าลึก
ใกล้แหล่งน้ำ และอาหาร เขม้งไม่สร้างบ้านใหญ่โต แต่สร้างง่าย ๆ หลังบ้านติดไหล่เขาเพื่อ
กำบังลม ไข้ป่าไม่บุพผิน เวลานอนเอาศีรษะออกข้างนอกเพื่อคอยฟังเสียงสัตว์ร้าย ดำรงชีพ
ด้วยการล่าสัตว์ เก็บของป่า ผู้ชายจะออกไปล่าสัตว์ หาผลไม้ ส่วนผู้หญิงจะใช้เวลาว่าง
สานตะกร้าหวาย เสื่อ เพื่อนำไปแลกกับสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้ากับชาวบ้าน เขม้งถือผู้หญิง
เป็นใหญ่ในบ้าน สามีนั่งอยู่ใต้บัญชา ผู้หญิงเปรียบเสมือนดวงอาทิตย์ ผู้ชายเสมือน
พระจันทร์ ส่วนบุตรหลานก็เปรียบเสมือนดวงดาว

พวกเงาะป่าหรือเขม้งเหล่านี้ ยังคงอพยพวนเวียนอยู่ในเขต พื้นที่ป่าเขาบรรทัด
ระหว่างตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน และอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่เดือน
พฤษภาคมไปจนถึงหน้าฝนของทุกปี จากนั้นจะอพยพเข้าป่าลึก อีกส่วนหนึ่งหนีฝนเข้าไป
อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล แต่เขม้งบางกลุ่มได้แยกย้ายไปอยู่ที่บ้านตระ
เขตรอยต่อของ ๓ จังหวัด คือ ตรัง พัทลุง และสตูล

กลุ่มเชื้อสายพราหมณ์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่งที่เคยมีบทบาทอยู่ในสังคม

ชาวพัทลุงในอดีต แต่ปัจจุบันขาดการสืบทอดประเพณีพิธีกรรม แต่ยังคงมีลูกหลานสืบเชื้อสายอยู่พอสมควร เช่น สกุลอินทรักษา
รักษาพราหมณ์ เป็นต้น



ศิลปวัฒนธรรม

ศิลปกรรม

สถาปัตยกรรม ที่โดดเด่นและมีความน่าสนใจ คือ วัดวัง เป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่ง เดิมเป็นวัดโบราณ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย **วังเจ้าเมืองพัทลุง** (วังเก่า - วังใหม่) ตั้งอยู่ใกล้กับวัดวัง เดิมเป็นที่ว่าการ และเป็นที่พักอาศัยของเจ้าเมืองพัทลุง วังเก่า สร้างในสมัยพระยาพัทลุง (น้อย จันทโรจวงศ์) ส่วนวังใหม่ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ **วัดคูหาสวรรค์** ตั้งอยู่เชิงเขาคูหาสวรรค์ สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๕ **วัดเขียนบางแก้ว** เป็นวัดเก่าแก่ที่มีพระธาตุบางแก้ว สร้างแบบเดียวกับพระมหาธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช แต่ขนาดเล็กกว่า เชื่อว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น

ประติมากรรม คือ พระพุทธรูปนาคปรกปางสมาธิ หรือที่เรียกกันว่า “พระสี่มุมเมือง” เป็นพระพุทธรูปประจำภาคใต้ และปูชนียวัตถุคู่เมืองของพัทลุง ประดิษฐานอยู่ในศาลาจัตุรมุข บริเวณด้านหน้าระหว่างศาลากลางจังหวัด กับ ศาลจังหวัดพัทลุง เป็นพระพุทธรูปหล่อสำริดปางสมาธิ

หัตถกรรม ที่โดดเด่นในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ **การแกะรูปหนังตะลุง** เป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ ช่างชาวพัทลุงที่มีฝีมือดีคนหนึ่งของภาคใต้คือ นายอิม จันทรชุ่ม ชาวบ้านบางแก้ว อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ศิลปินแห่งชาติสาขาศาสนาและรูปหนังตะลุง **การทำปี่หนังตะลุง** ที่นิยมใช้ไม้รักเขา คุณภาพดี ใช้ส่วนไฟฟ้าเจาะรูกลวงกระบอก ทำพวด (ลิ้นปี่) ด้วยใบตาลโดนดัด **หัตถกรรมกระจูด “จูด”** เป็นพืชท้องถิ่นที่ชอบขึ้นในพื้นที่ชุ่มน้ำ เลื้อยกระจุยจากทะเลน้อยเป็นที่นิยมของชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวเช่น หมวก ตะกร้าใส่ผ้า ที่ใส่จดหมาย ที่รองแก้ว กล้องใส่กระดาดหิซซู แจกัน เป็นต้น **หัตถกรรมกะลามะพร้าว** ที่นำกะลามะพร้าวซึ่งมีอยู่มากในท้องถิ่นมาผลิตเป็นของใช้ และเครื่องประดับส่งขายทั่วโลก โดยเฉพาะ ของใช้ประเภทช้อน ชาม กระชก เข็มขัด เข็มกลัด พวงกุญแจ เป็นต้น **หัตถกรรมลูกปัดโนรา** เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อทำชุดโนราจำหน่าย ทั้งเป็นชุดที่แสดงจริงและทำเป็นของที่ระลึก ปัจจุบันกลุ่มร้อยลูกปัดอยู่ในความดูแลของนางสมจิตร กล้าคง ผู้ประสานงานของกลุ่ม **หัตถกรรมทอผ้า** ที่สืบต่อกันมาช้านาน มีการคิดลายผ้ากันเอง และตั้งชื่อตามลักษณะที่ปรากฏ เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ต่อมามีการปรับปรุงสีสันสวยงามขึ้น ผ้าทอที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีของจังหวัดพัทลุงคือ ผ้าทอบ้านแพรกหา ตำบลแพรกหา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และกลุ่มสตรีทอผ้าสหกรณ์พนมวัง บ้านทุ่งชิงหิ้ง ตำบลพนมวัง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง **หัตถกรรมผลิตภัณฑ์เย็บกล้วยน้ำว้า** ที่ ตำบลหารเทา อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งนำใยกล้วยน้ำว้ามาประดิษฐ์เป็นบายศรี กระทง ดัมพู เข็มกลัด กล้องกระดาดชำระ กระเป๋ และเครื่องประดับตกแต่ง เป็นต้น



ประเพณี ที่ชาวพัทลุงยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเหมือน ๆ จังหวัดอื่นในภาคใต้ คือ ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิตของบุคคล ตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย รวมทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น

งานประเพณีแข่งโพนตากพระ หรือประชันโพน เป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติต่อเนื่องกันมาก่อนจะมีการลากพระในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันออกพรรษา โพนที่นำมาตีประชันนิยมใช้ ๒ ใบ เป็นเสียงแหลม และเสียงทุ้ม การแข่งโพนแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ การแข่งขันมือ (ตีทน) กับการแข่งขันเสียง ณ บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง

งานประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นงานประจำปีที่มีการทำบุญ ๒ ครั้ง คือ วันแรม ๑ ค่ำ และวันแรม ๑๕ ค่ำเดือนสิบ ก่อนถึงวันทำบุญมีการเตรียมทำขนมเดือนสิบและอาหารคาวหวาน บางแห่งมีการจัดสำรับหรือหมรับ แต่เป็นขบวนไปยังวัดใกล้บ้าน เพื่อถวายพระ ต่อด้วยการตั้งเปรตและชิงเปรต ด้วยความเชื่อเรื่องเจ้ากรรมนายเวร ป่วยตายายผู้ล่วงลับที่ไปตกกระกำลำบากอยู่ในเมืองนรกเมื่อถึงวันดังกล่าวยมบาลจะปล่อยให้มารับส่วนบุญส่วนกุศลที่ลูกหลานอุทิศให้ในช่วงนี้

งานประเพณีชักพระ เป็นประเพณีที่สืบทอดตามความเชื่อที่ว่า “พระพุทธองค์ได้เสด็จไปจำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ครั้นถึงเดือน ๑๑ ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เสด็จจุฬาลงกูญ โดยท้าวโกสีย์ได้นฤมิตบันไดทิพย์ทั้งสาม ลงมาจากเทวโลก คือ บันไดทองข้างขวาเป็นทางลงแห่งหมู่พรหมทั้งหลาย บันไดเงินข้างซ้ายเป็นทางลงแห่งหมู่เทพยดาทั้งหลาย บันไดแก้วตรงกลางนั้นเป็นทางเสด็จฯ พระลัทธิพิณ” ชาวบ้านได้หอบยกเอาพุทธประวัติดังกล่าว มาเป็นสาระในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา คือ การลากพระหรือชักพระ โดยจำลองเอาราชรถมารับเสด็จและอัญเชิญพระพุทธองค์ประทับในบุษบก แล้วลากราชรถนั้น พุทธศาสนิกชนในจังหวัดพัทลุงได้เปลี่ยนราชรถมาเป็นเรือพระที่ตกแต่งอย่างสวยงาม เป็นการระดมฝีมือช่างท้องถิ่นที่สืบทอดงานช่างศิลปกรรมพื้นบ้าน ส่วนพระพุทธรูปที่นำมาประดิษฐานในบุษบกจะเป็นพระพุทธรูปปางเสด็จจากดาวดึงส์ หรือปางเปิดโลก มีการตีโพนให้สัญญาณการชักลาก

ประเพณีวันว่าง หรือวันขึ้นปีใหม่ไทย หรือวันสงกรานต์ กำหนดเอาวันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปีเป็นวันว่าง ทุกครัวเรือนจะจัดทำอาหารคาวหวานไปถวายพระ สรงน้ำพระ และนำอัฐิของบรรพบุรุษไปทำบุญที่วัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ ถือเป็นวันกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พร้อมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และเล่นน้ำสงกรานต์

ศาสนา / ความเชื่อ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

การละเล่นพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์ และดนตรีของชาวพัทลุง สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวใต้ได้อย่างเด่นชัด เช่น **มโนราห์** หรือที่ชาวใต้นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า **โนรา** เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีมาแต่โบราณ โดยมีเครื่องแต่งกายที่โดดเด่น ประกอบด้วย **เทริด** เป็นเครื่องประดับศีรษะของผู้ว่า เครื่องลูกปัดร้อยเป็นลวดลายสวยงาม ใช้สำหรับสวมทับลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ปีกนกแอ่นหรือปีกเท่ง ทับทรวง ปีกหรือหางหงส์ ผ้าถุง สนับเพลลา ผ้าห้อยหน้า ผ้าห้อยข้าง กาลัดต้นแขน ปลายแขนและเล็บ ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องแต่งกายของโนราหรือโนราห์เครื่อง ส่วนเครื่องแต่งกายของตัวนาง หรือนางรำเรียกว่า “เครื่องนาง” ไม่มีกาลัดต้นแขน ทับทรวงและปีกนกแอ่น เครื่องดนตรีประกอบด้วย ทับ (โพนหรือทับโนรา) เป็นเครื่องตีที่สำคัญที่สุด เพราะทำหน้าที่ควบคุมจังหวะและเป็นตัวนำในการเปลี่ยนจังหวะตามผู้ว่า มีอยู่ ๒ ใบ แต่ใช้คนตีเพียงคนเดียว เสียงต่างกันเล็กน้อย กลองทำหน้าที่เสริม เน้นจังหวะและล้อเสียงทับ ปี่ โหม่งหรือฆ้องคู่ ฉิ่ง เป็นต้น

โนรามีการแสดง ๒ รูปแบบ คือโนราประกอบพิธีกรรม หรือโนราลงครู และโนราเพื่อความบันเทิง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้ โนราประกอบพิธีกรรมหรือโนราโรงครูหรือโนราลงครู เป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญในวงการโนรา เพราะเป็นพิธีกรรมเพื่อเชิญครูหรือบรรพบุรุษของโนรามายังโรงพิธีเพื่อให้ครูหรือให้ตายายโนรา เพื่อรับของแก้บนและเพื่อครอบเทริดหรือผูกผ้าแก้ผู้แสดงโนรารุ่นใหม่

หนังตะลุง เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านประจำถิ่นอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดพัทลุงที่นิยมกันแพร่หลายมาแต่โบราณ เดิมชาวใต้เรียกหนังตะลุงว่า “หนัง” เป็นการเล่าเรื่องที่ผู้กร้อยเป็นนิยาย ดำเนินเรื่องด้วยบทร้อยกรองที่ซับซ้อนเป็นสำเนียงท้องถิ่น มีบทสนทนาแทรกเป็นระยะ และใช้การแสดงเงาบนจอผ้าขาว การสนทนาและการแสดงเงานั้นนายหนังตะลุงจะเป็นผู้แสดงเองคนเดียว อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่สำคัญ ได้แก่ จอหนัง ไฟสำหรับให้แสงสว่าง เครื่องดนตรี ประกอบด้วย ปี่ใน โหม่ง ทับ

กลองตุ้ม ฉิ่ง และแตร โดยมินิกดนตรีเรียกว่า “ลูกคู่” ทำหน้าที่บรรเลง ส่วนรูปหนังที่ใช้ในการแสดง ประกอบด้วย รูปฤๅษี พระอิศวรทรงโค เจ้าเมือง-นางเมือง/ราชินี พระเอก-นางเอก เทวดา ยักษ์ ตัวตลกและรูปอื่น ๆ ตามท้องเรื่อง คณะหนังตะลุง ในจังหวัดพัทลุงที่มีชื่อเสียง และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศาการการแสดงพื้นบ้าน (หนังตะลุง) ได้แก่ หนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล (นายพร้อม บุญฤทธิ์)

อาหารการกิน มีสำนวนเกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านของชาวพัทลุงว่า พัทลุงลือกอ คือพัทลุงมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยมะละกอ ชาวพัทลุงมีนิสัยการรับประทานอาหารคล้ายชาวใต้ในจังหวัดอื่น ๆ คือ ชอบอาหารรสเผ็ดจัด เครื่องเทศรสชาติ เข้มข้น มีไขมัน เหลืองเป็นส่วนผสมสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นข้าวแกงธรรมดาหรือขนมจีนจะต้องมีผักสดแนม ช่วยลดความเผ็ดร้อน พืชผักต่างๆ เหล่านี้ยังเป็นสมุนไพรที่ช่วยบำรุงรักษาร่างกายเป็นอย่างดี ทุกเช้ามักจะเห็นผู้ชายไปนั่งชุมนุมกันที่ร้านขาย กาแฟ หรือเรียกกันว่า “สภากาแฟ” เนื่องจากนิยมดื่มน้ำชา กาแฟ และมีขนมจำพวกข้าวเหนียวห่อ ข้าวเหนียวปิ้ง ปาท่องโก๋ ขนมจีบ ซาลาเปา เป็นต้น ส่วนผู้หญิง ถ้าไม่กินข้าวที่บ้าน ก็มักจะไปตามตลาดร้านค้า เพื่อกินขนมจีน ข้าวแกง และข้าวยา เป็นอาหารเช้า







เกาะสี - เกาะห้า



เกาะสี - เกาะห้า หรือเกาะรังนก เป็นหมู่เกาะหินปูนตั้งอยู่ในเขตทะเลสาบสงขลา ตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากเกาะหมากไปทางทิศตะวันตกระยะทาง ๑.๖ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๑.๘ ตารางกิโลเมตร สาเหตุที่เรียกว่า เกาะสี - เกาะห้า เพราะถ้ามองจากทิศใต้และทิศเหนือจะเห็นเป็นเกาะจำนวนสี่เกาะ แต่ถ้ามองจากทิศตะวันตกจะเห็นเกาะจำนวนห้าเกาะ หมู่เกาะสี - เกาะห้าประกอบด้วยเกาะเล็กเกาะใหญ่มากมาย มีธรรมชาติสมบูรณ์แต่ไม่มีคนอาศัยอยู่ เป็นเกาะที่บริษัทเอกชนได้รับสัมปทานรังนกนางแอ่น ฉะนั้นการขึ้นเกาะจะต้องได้รับ

อนุญาตจากบริษัทสัมปทานรังนกก่อน นอกจากทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะแล้ว บริเวณหน้าผาหิน มีรอยจารึกพระปรมาภิไธยย่อ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ กับปีที่เสด็จประพาส

จปร. รศ. ๑๐๘ และมีพระบรมราชานุสาวรีย์ให้นักท่องเที่ยวได้สักการะอีกด้วย

ดูที่ ทะเลสาบสงขลา
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°16.460' E 100°10.619'

นกนางแอ่น

ชื่อสามัญ : Edible-nest Swiftle

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Aerodramus fuciphagus*

นกนางแอ่นที่พบมากบริเวณหมู่เกาะสี - เกาะห้าคือนกนางแอ่นชนิดกินรัง นกนางแอ่นนิยมทำรังอยู่ภายในถ้ำ โถงทะเล กินแมลงเป็นอาหาร ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนเป็นฤดูผสมพันธุ์ มันจะใช้น้ำลายที่มีลักษณะเป็นเมือกสีขาว เมื่อถูกอากาศจะแข็งตัว ทำรังเป็นรูปถ้วยไว้สำหรับวางไข่ พัทลุงเป็นจังหวัดที่ผลิตรังนกได้ ๑ ใน ๓ ของประเทศไทย รังนกของที่นี่มีรูปลักษณะที่สวยงามและมีคุณภาพดีมาก รังนกมีสีขาวจะมีราคาแพงกว่ารังนกสีดำ





เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

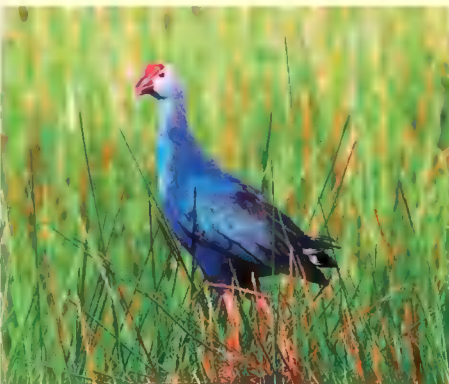


เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย ตำบลนางตง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ครอบคลุม ๓ จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา และ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๕๗ ตารางกิโลเมตร (๒๘๔,๖๒๕ ไร่) ส่วนที่อยู่ในเขตจังหวัดพัทลุง มีเนื้อที่ ๑๖๗ ตารางกิโลเมตร (๑๐๔,๓๗๕ ไร่) ทะเลน้อยประกอบไปด้วยพื้นที่ต่างๆ คือ ที่ดินกรรมสิทธิ์ครอบครอง ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินสาธารณประโยชน์อื่น ๆ

สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นที่ลุ่ม ประกอบด้วย ทะเลน้ำจืด หนอง คลอง บึง ทุ่งหญ้า ป่าไม้ เป็นต้น มีน้ำขังตลอดปี จึงมี *บัวพรุน้ำจืด* ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำ นานาชนิดโดยเฉพาะนกประจำถิ่น เช่น นกเป็ดน้ำหรือนกเป็ดแดง นกอีโกล์ นกกาบบัว ซึ่งเป็นนกที่หายากใกล้สูญพันธุ์ และนกอพยพ โดยนกจะเริ่มอพยพมาตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ของทุกปี

นอกจากนี้ยังมีสัตว์ชนิดอื่น ๆ เช่น ลิงแสม เลือปลา นาก รวมทั้งพืชน้ำชนิดต่างๆ ซึ่งเป็นอาหารของสัตว์ป่าจำพวกนกน้ำ ที่โดดเด่น คือ ดอกบัวหลากหลายชนิด เช่น บัวหลวง บัวขาว บัวนา บัวมะลิ และ บัวสาย ที่มีมากที่สุด ช่วงเดือนมีนาคม ถึงพฤษภาคม ดอกบัวสายจะบานในตอนเช้า ทำให้ทะเลน้อยถูกปกคลุมไปด้วยสีชมพูสวยงาม

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°46.623' E 100°07.349'



นกอีโกล์

ชื่อสามัญ : Purple Swamphen

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Porphyrio porphyria*

เป็นนกน้ำขนาดเล็กถึงกลาง ลำตัวยาว ๔๓ เซนติเมตร เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะเหมือนกัน หัวเป็นสีทองอมน้ำเงิน ลำตัวด้านบนสีน้ำเงินอมม่วง ได้คางและอกสีน้ำเงินอมเขียว ท้องและสีข้างสีน้ำเงินอมม่วง ต้นขาสีน้ำเงินอมเขียว หัว ไหล่ และขนปีกสีน้ำเงินอมเขียว ตาสีแดง จะออยปากสีแดง ขาและนิ้วเท้ายาวสีแดงอมน้ำตาล ชอบอาศัยอยู่ตามสระน้ำ หนองน้ำ โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่อยู่รวมกันเป็นฝูงเล็กๆ นกอีโกล์ออกหากินโดยเดินช้าๆ ตามริมน้ำ หากที่ล้นของมันจะกระดกทุกครั้งที่กำลังหา ถ้าถูกรบกวนจะวิ่งหนีไปบนพื้นน้ำโดยขยับปีกช่วย

งานประเพณีแข่งโพนลากพระ



งานประเพณีแข่งโพนลากพระ หรือ งานประเพณีแข่งตะโพนลากพระ เป็นงานใหญ่งานหนึ่งของจังหวัดพัทลุง ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เชื่อกันว่าการแข่งโพนเกิดขึ้นพร้อมๆ กับประเพณีชักพระหรือลากพระที่จัดในวันขึ้น ๑๔ - ๑๕ ค่ำ และ

วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งตรงกับเทศกาลออกพรรษา จังหวัดพัทลุงมีงานประเพณีลากพระทางบกและตีโพนหรือกลองเพื่อควบคุมจังหวะในการลากพระ ขบวนลากพระของแต่ละวัดจะมีผู้ตีโพนอยู่ในขบวน เมื่อผ่านวัดต่างๆ จะมีการตีโพนทำท่ายกกัน จึงเป็นเหตุให้มีการแข่งขันตีโพนขึ้น

ในวันงาน วัดต่างๆ จะเตรียมการตั้งแต่การทำบุษบก การห่มโพน และเริ่มคุมโพนก่อน เพื่อประกาศให้ชาวบ้านรู้ว่าทางวัดจะจัดให้มีการชักพระตามประเพณี ระยะแรกการตีโพนจัดแข่งกันภายในวัด แต่เมื่อเวลาผ่านไป มีการนำออกมาตีแข่งกันนอกวัด ตามทุ่งนาบ้าง ชายทะเลบ้าง ปัจจุบันมีการแข่งขันตีโพน ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แบ่งการแข่งขันออกเป็น ๒ ประเภทคือ การแข่งตีทวน และการแข่งขันเสียงโพน โดยเริ่มแข่งในช่วงปลายเดือน ๑๐ และสิ้นสุดในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือวันชักพระ รวมถึงการประกวดลีลาการตีโพน การประกวดแห่เรือพระ การประกวดธิดาโพน การแสดงนาฏศิลป์ และการซัดต้ม เป็นต้น



จุดชมทิวทัศน์ผาผึ้ง



จุดชมทิวทัศน์ผาผึ้ง ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๓๐๐ เมตร จุดชมวิวมัลักษณะเป็นลานกว้างอยู่บริเวณผาหินปูนสีขาวที่สูงชัน นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงามของพันธุ์ไม้ป่านานาชนิด และยังเป็นจุดชมวิwtิวทัศน์ได้กว้าง

ไกล มองเห็นผืนป่าเขียวช่อ่มที่ปกคลุมทั่วทั้งหุบเขา ช่วงฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปีจะมีฝูงผึ้งหลวงมาทำรังบริเวณหน้าผา นับร้อยรัง

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7° 40.597' E 99° 52.567'



ถ้ำพุทธโคดม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เป็นอีกถ้ำหนึ่งที่มีความงดงามตามธรรมชาติ ประกอบด้วยถ้ำน้อยใหญ่ ได้แก่ ถ้ำลำเลียง ถ้ำมาเลย์บำเพ็ญ ถ้ำอุโบสถดอกบัว ถ้ำสันติวิเวก ถ้ำสีหนาท ถ้ำฤๅษีดาตพิพย์ ถ้ำปราสาทหิน ถ้ำประกายเพชร ถ้ำโสด-ทัศนศึกษา ถ้ำหยดน้ำค้าง และถ้ำพรหม-พิสุทธ์ ภายในถ้ำโถงกว้างขวาง ได้รับการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ทำสมาธิ มีพระพุทธรูปประดิษฐานมากมาย มีหินงอกหินย้อย และมีหินประกายเพชรอันเกิดจาก

การไหลรินของน้ำผ่านแร่ไมก้า เมื่อน้ำระเหยแห้ง เกล็ดแร่จะเกาะอยู่กับหินปูน สะท้อนแสงประกายแวววาวดุคล้ายทองคำ และหินรูปสัตว์ต่างๆ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติและรักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°33.644' E 99°53.090'



ถ้ำมัจฉาปลาวน



ถ้ำมัจฉาปลาวน ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๒ กิโลเมตร เป็นถ้ำขนาดกลางที่มีความสวยงามแปลกตา เพราะภายในมีห้องโถงใหญ่ถึง ๓ ห้อง มีแอ่งน้ำขนาดใหญ่กว้าง ๑๐๐ - ๒๐๐ ตารางเมตร และมีหินงอก หินย้อยรูปทรงต่างๆ สิ่งที่น่าสนใจของถ้ำนี้คือ มีฝูงปลาหมัดหรือปลาดุกลำพันอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งค้างคาวหลายชนิด เช่น ค้างคาวหน้ายักษ์ ค้างคาวมงกุฎ เป็นต้น

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°39.929' E 99°52.363'



ปลาหมัด, ปลาดุกลำพัน

ชื่อสามัญ : Slender walking catfish

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Clarias nieuhofii* Valenciennes, 1840

ปลาหมัดหรือปลาดุกลำพันพบเห็นได้ไม่บ่อยนัก ลักษณะทั่วไปคล้ายกับปลาดุก มีลำตัวเรียวยาว ๕๐ เซนติเมตร ทรงกระบอก ผิวลำตัวเรียบลื่น สีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีขาวเรียงเป็นแถวตามขวาง หัวเล็ก ปากค่อนข้างแคบ มีหนวด ๔ คู่อยู่ริมจมูก นัยน์ตาเล็ก ปลายกะโหลกท้ายทอยแหลม ปลาหมัดผสมพันธุ์ ๒ ช่วง คือ เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม และเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน



ถ้ำม้าย หรือถ้ำม้ายเทพนิมิต
อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง อยู่ใน
บริเวณทิวเขาเดียวกับภูเขอกทะเล ร่าย
ล้อมด้วยธรรมชาติที่สวยงาม ถ้ำแห่งนี้ได้
ค้นพบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยพระธุดงค์
ชื่อ พระม้าย ซึ่งเดินทางมาจากภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีการตั้งชื่อถ้ำ
ตามชื่อของผู้ค้นพบ ภายในถ้ำมีลักษณะ
กว้างขวาง มีแอ่งน้ำ และมีหินงอกหินย้อย
สวยงาม ภายนอกถ้ำ มีลานกว้างสำหรับ
ชมทิวทัศน์ของเมืองพัทลุง และมีศาลา
กลองตะโพนจัดแสดงโชว์ไว้ กลองตะโพน
หรือโพนเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวพัทลุงใช้ตี
ประกอบเครื่องพระในเทศกาลออกพรรษา
หรือชักพระ และใช้ตีประชันเสียง ซึ่งเป็น
กีฬาอย่างหนึ่งเรียกว่า แข่งโพน

ดูที่ งานประเพณีแข่งโพนลากพระ /
ภูเขอกทะเล

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°38.134' E 100°05.078'



ทะเลสาบสงขลา



ทะเลสาบสงขลา มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา เป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็มอยู่ใกล้เคียงกัน ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศอยู่ตลอดเวลา พื้นที่โดยรอบทะเลสาบเหมาะกับการเพาะปลูก เนื่องจากมีดินตะกอนทับถมกันมาก จึงกลายเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ ทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ ๙,๘๐๗ ตารางกิโลเมตร

แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน เป็น พื้นดิน ๘,๗๖๑ ตารางกิโลเมตร และ พื้นน้ำ ๑,๐๔๖ ตารางกิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ๒๐ กิโลเมตร ความยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ ๓๕ กิโลเมตร ทะเลสาบสงขลาตอนบนหรือทะเลหลวงสภาพน้ำเป็นน้ำจืด ชาวพัทลุงเรียกทะเลสาบนี้ว่า ทะเลสาบลำปำ หรือ ทะเลสาบพัทลุง มีสัตว์น้ำอาศัยอยู่กว่า ๗๐๐ ชนิด และนกกว่า ๒๐๐ ชนิด โดยเฉพาะบนเกาะกลางทะเลสาบบางแห่งเป็นแหล่งที่

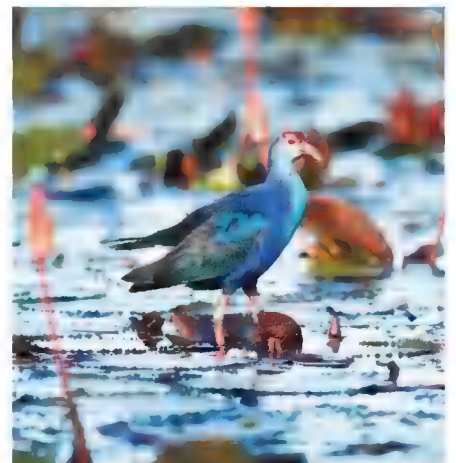
นกนางแอ่นมาทำรัง มีมูลค่าทางเศรษฐกิจรอบๆ ทะเลสาบมีชุมชนอาศัยอยู่มาหลายชั่วอายุคน เช่น ชุมชนเกาะยอ ส่วนบริเวณตอนบนหรือแถบต้นน้ำเชิงเขาเป็นเขตป่าที่มีป่าดงดิบชื้นปกคลุมหนาแน่น จึงทำให้เกิดผลผลิตมากมาย เช่น หวาย ไม้ไผ่ สมุนไพร เป็นต้น

เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย



เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นช่วงที่ทะเลน้อยสวยงามและมีความสมบูรณ์เต็มที่ ทั้งทะเลบัว และนกหลากหลายสายพันธุ์ ทะเลน้อยเป็นพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีอาณาเขตครอบคลุม ๓ จังหวัด คือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น ๔๕๗ ตารางกิโลเมตร (๒๘๕,๖๒๕ ไร่) เป็นพื้นที่น้ำในลุ่มที่เป็นทะเลน้อย ๖๖ ตารางกิโลเมตร (๑๗,๕๐๐ ไร่) เทศกาลนี้ับ

ว่าเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่นักท่องเที่ยวได้ทั้งความรู้ และความสนุกสนานเพลิดเพลินโดยนั่งเรือหางยาวชมทัศนียภาพสวยงามของทะเลบัว ชมนกนานาชนิดเช่น นกเป็ดน้ำหรือนกเป็ดแดง นกกาน้ำเล็ก นกอีโกล และนกกาบบัว เป็นต้น และพันธุ์ไม้ต่างๆ ชมการแสดงโนราห์ หนังตะลุง ซออู้ลิขิตภัณฑ์ทางการเกษตร หัตถกรรมของชุมชนและเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีการแสดงบนเวที แสดงแสง สี เสียง กลางน้ำ มหกรรมอาหารเมืองพัทลุง การประกวดภาพถ่าย นิทรรศการข้าวสังข์หยด นิทรรศการเรียนรู้ทะเลน้อย เป็นต้น





น้ำตกเขาคราม



น้ำตกเขาคราม ตั้งอยู่ในบริเวณป่าเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง มีต้นน้ำเกิดจากทิวเขาบรรทัด เป็นน้ำตกที่ไหลลงมาจากหน้าผาสูงชัน กระแทกกับโขดหินขนาดใหญ่ ทำให้สายน้ำแตกเป็นฟองฝอยดูสวยงามตามธรรมชาติ มีชั้นน้ำตกจำนวน ๙ ชั้น สูง ๗๐๐ เมตร มีผาหินลาดกว้างขวาง และแอ่งน้ำใต้นักท่องเที่ยวได้ลงเล่นอย่างสะดวก บรรยากาศโดยรอบร่มรื่น อากาศเย็นสบาย ส่วนบริเวณลำธารด้านล่างเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำชนิดต่างๆ โดยเฉพาะปลาโสด ปลาหวด ปลาโทง ปลาแก้มขี้ เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°41.395' E 100°03.689'

น้ำตกตะโหนด



น้ำตกตะโหนด หรือน้ำตกหม่อมจ้อย
ตั้งอยู่ในบริเวณหน่วยพิทักษ์สัตว์ป่าบ้าน
ตะโหนด อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
เป็นน้ำตกที่อยู่กลางป่า ไหลผ่านโขดหิน
แบ่งเป็นชั้นเตี้ยๆ หลายชั้น บางชั้นมีความ
ลาดชัน บริเวณด้านหน้าน้ำตก มีแอ่งน้ำ

สามารถเล่นน้ำได้ มีลานกว้างเหมาะ
สำหรับนั่งพักผ่อน นับเป็นต้นน้ำที่สำคัญ
สำหรับการเกษตรของชาวบ้านตะโหนด
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°15.291' E 100°02.287'

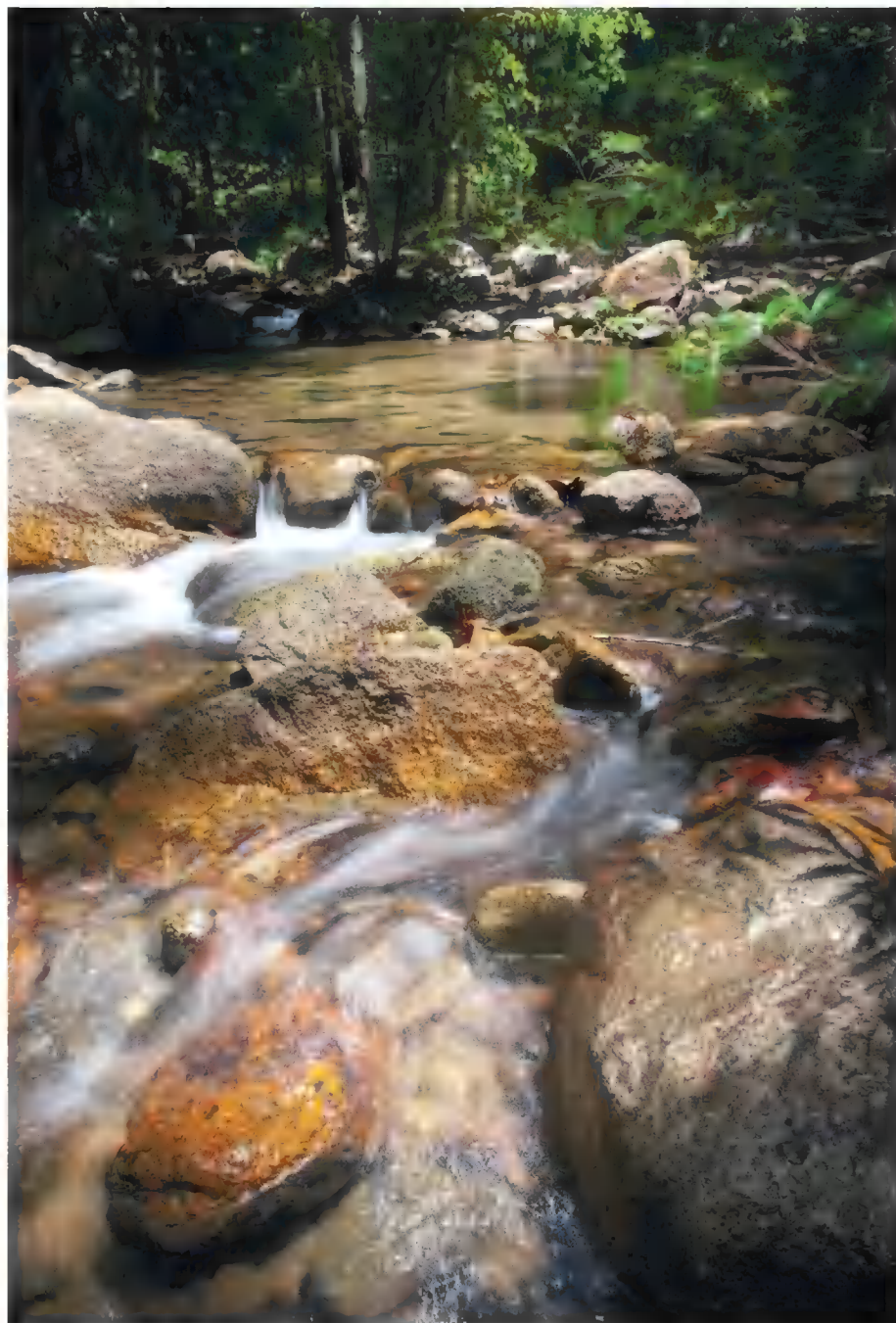




น้ำตกท่าช้าง

น้ำตกท่าช้าง อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง มีลักษณะคล้ายคลึงกับน้ำตกตะโหมด (น้ำตกหม่อมจ้อย) คือเป็นธารน้ำที่ไหลผ่านชั้นหินระดับเตี้ยๆ แต่เป็นแนวยาวคดโค้งไปตามแนวเขา บางช่วงแคบ บางช่วงเป็นแอ่งน้ำขนาดกว้างแต่ลึก ส่วนบางช่วงสายน้ำก็ไหลแยกเป็นสองสายแล้วค่อยมาบรรจบกันอีกครั้งที่เบื้องล่าง สภาพป่าไม้ที่รายล้อมน้ำตกมีความสมบูรณ์ การเข้าไปเที่ยวน้ำตกจะต้องเดินเท้าบนถนนลูกรังผ่านสวนยางพารา และสวนผลไม้ของชาวบ้านในระยะทางที่ไกลพอสมควร จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัย

คู่มือ น้ำตกตะโหมด
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7° 16.880' E 100° 00.791'



น้ำตกนกกรำ



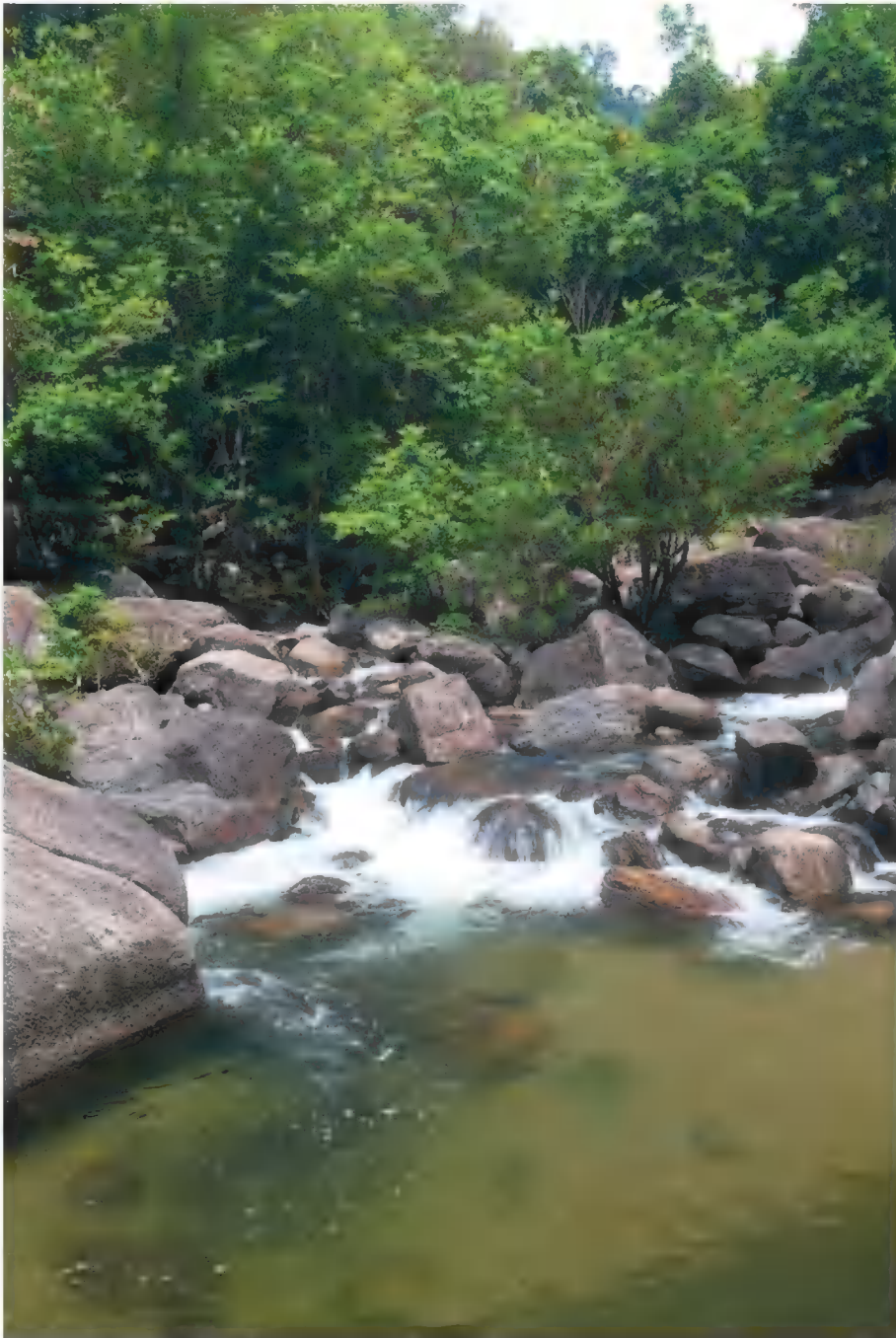
น้ำตกนกกรำ หรือน้ำตกบ้านคลองหะ-
หลัง ตำบลงหรา อำเภอกงหรา จังหวัด
พัทลุง อยู่ใกล้ที่ว่าการอำเภอกงหรา ๑.๕
กิโลเมตร ไม่ไกลจากน้ำตกมโนราห์ น้ำตก
นกกรำ เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความสวย-
งาม ไหลตกลงมาจากหน้าผาที่ไม่สูงมาก
มีแอ่งน้ำตื้นให้ลงเล่นอย่างสะดวก น้ำใส
ไหลกระทบโขดหินขนาดต่างๆ ทำให้เกิด
ทัศนียภาพงดงาม น้ำตกนกกรำนวดล้อม

ด้วยผืนป่าที่สมบูรณ์ของทิวเขาบรรทัด มี
ไม้ป่านานาพรรณ ที่นักนิยมไพรจะได้
ชื่นชมและศึกษาอย่างเพลิดเพลิน นอกจากนี้
ยังมีเส้นทางเดินป่าในระยะสั้น ๆ
เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจได้เดินลัดเลาะ
ไปตามริมน้ำ สัมผัสกับธรรมชาติและชม
ทิวทัศน์บริเวณโดยรอบ

ดูที่ น้ำตกมโนราห์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7° 23.979' E 99° 55.974'



น้ำตกบ้านโตน



น้ำตกบ้านโตน หรือน้ำตกโตนแพร่-ทอง ตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่บริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านโตน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด มีเส้นทางเดินเข้าสู่ น้ำตกได้อย่างสะดวก น้ำตกบ้านโตนเป็นน้ำตกขนาดกลาง มีสายน้ำไหลตกลดหลั่นชอกซอน มาตามแนวโขดหินสู่แอ่งน้ำด้านล่าง แต่ละชั้นมีความสวยงามแตกต่างกันออกไป มีน้ำไหลตลอดปี นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำ พักผ่อนหย่อนใจ หรือชื่นชมธรรมชาติของป่าดงดิบที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้ป่านานาพรรณ ได้แก่ หลุมพอ ตะเคียน และไม้ตระกูลยาง เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°30.960' E 99°52.715'

น้ำตกไพรวัลย์



น้ำตกไพรวัลย์ ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ในหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านหูด บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์เขาป่าบรรทัด เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดพัทลุงที่ไหลตกลงมาจากริมผาหินสูงชัน มีน้ำตลอดปี มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด บรรยากาศโดยรอบเงียบสงบร่มรื่น จัดว่าเป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงติดอันดับต้น ๆ ของภาคใต้

น้ำตกไพรวัลย์มีชั้นน้ำตกอยู่ ๗ ชั้น ชั้นที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวชมและเล่นน้ำได้คือชั้นแรก มีความสูง ๓๐ เมตร กว้าง ๑๕ เมตร ส่วนชั้นอื่นๆ ไม่มีทางเดินขึ้น ต้องอาศัยการเดินป่าและไต่หินขึ้นไป โดยเฉพาะชั้นบนสุด เส้นทางค่อนข้างชัน มีขนาดเล็กกว่าชั้นแรก แต่น้ำไหลแรงและมีแอ่งน้ำให้เล่นน้ำได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงหน้าฝน น้ำตกจะไหลแรงมากกว่าปกติ ควรใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก

บริเวณน้ำตกมีลานจอดรถและร้านอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยว

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°13.748' E 100°02.940'



น้ำตกมโนราห์

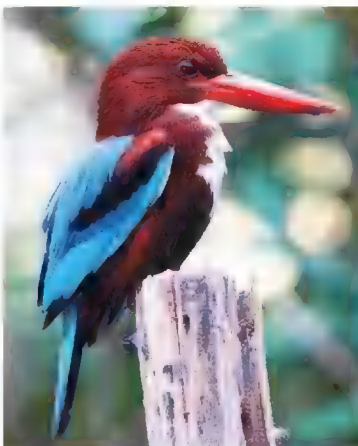


น้ำตกมโนราห์ ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของอำเภอกงหรา มีธารน้ำประกอบด้วยโขดหิน เกาะแก่งเป็นระยะ

ทางยาว น้ำใส มีแอ่งน้ำให้เล่นน้ำได้ นอกจากนี้แล้วบริเวณน้ำตกยังมีสะพานแขวนให้นักท่องเที่ยวเดินชมธรรมชาติโดยรอบของผืนป่าที่สมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หลากหลาย สัตว์ป่าและนกนานาชนิดอาศัยอยู่ เช่น นกกระเดียนอกขาว นกกระเดียน้อย

ธรรมดา เป็นต้น การเข้าสู่ตัวน้ำตกต้องเดินเท้าจากบริเวณลานจอดรถเข้าไป ๕๐๐ เมตร มีทางเดินเป็นบันไดขึ้นไปอย่างสะดวกสบาย

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°23.576' E 99°56.300'



นกกระเดียนอกขาว

ชื่อสามัญ : White-throated kingfisher

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Halcyon smyrnensis*

นกกระเดียนอกขาวเป็นนกในวงศ์นกกระเดียน หรือนกกินปลา เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวยาว ๒๔ เซนติเมตร หัวใหญ่ คอสั้น ปากยาวใหญ่สีแดงสด ปลายปากแหลม ขาสั้นและไม่แข็งแรง ขนด้านหลังสีแดงและขนปีกสีฟ้าสด หัวด้านหลังคอและท้องสีน้ำตาลแดง ตัดกับคอด้านหน้าและอกซึ่งเป็นสีขาว เป็นนกประจำถิ่นที่พบได้ทั่วไปตามที่โล่ง ใกล้แหล่งน้ำทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม เช่น ทุ่งโล่ง ป่าละเมาะ ป่าชายเลน และตามป่าโปร่ง เช่น ป่าเต็งรัง และป่าดิบแล้ง มักพบหากินเดี่ยวๆ หรือเป็นคู่ เกาะอยู่ตามกิ่งไม้ หรือตอไม้ คอย จ้องจับแมลงและสัตว์ขนาดเล็ก เช่น ปลา กุ้ง กบ เขียด ฯลฯ เมื่อเห็นเหยื่อ จะบินเข้าจับอย่างรวดเร็ว แล้วนำกลับมากินยังที่เดิมหรือบริเวณใกล้เคียง

น้ำตกไรเหินือ



น้ำตกไรเหินือ หรือน้ำตกปลิว ตำบล
งทรา อำเภอกงทรา จังหวัดพัทลุง เป็น
น้ำตกที่มีน้ำไหลลงมาจากหน้าผาสูงชัน
เมื่อสายน้ำโดนกระแสนลมพัดจะมองดู
พริ้วสวย จึงได้ชื่ออีกอย่างว่า น้ำตกปลิว
บางช่วงมีแนวหินลาดไต่ได้ปีนป่ายขึ้น
ไปชมน้ำตกในระยะใกล้ ส่วนบริเวณด้าน
ล่างมีแอ่งน้ำใสให้นักท่องเที่ยวได้ลงเล่นน้ำ
ท่ามกลางบรรยากาศที่เงียบสงบ แวดล้อม
ด้วยธรรมชาติทั้งไม้ป่านานาพรรณ และ
สัตว์ป่านานาชนิด เหมาะแก่การท่องเที่ยว
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°26.014' E 99°55.477'



น้ำตกลาดเตย



น้ำตกลาดเตย ตำบลคลองใหญ่ อำเภอดะหมัด จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทิวเขาบรรทัด เป็นน้ำตกอีกแห่งหนึ่งที่มีความสวยงาม อยู่ท่ามกลางผืนป่าดงดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาหาความรู้ได้ โดยเฉพาะพันธุ์ไม้ต่างๆ ในแถบภาคใต้ น้ำตกลาดเตยมีสายน้ำตกไหลไม่แรงมากนัก ด้านล่างมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ สามารถลงเล่นน้ำได้

อย่างสะดวกสบาย มีน้ำไหลตลอดปี นอกจากนี้บริเวณน้ำตกยังเป็นแหล่งดูนกป่าประจำถิ่นที่สำคัญ อีกทั้งชาวบ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้ร่วมมือกันพัฒนาน้ำตกลาดเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน ทั้งร้านอาหารและร้านจำหน่ายสินค้าต่างๆ รวมทั้งมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°11.658' E 100°04.130'

น้ำตกวังตอ



น้ำตกวังตอ ตำบลคลองทรายขาว อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เป็นน้ำตกขนาดกลางที่ไหลตกลดหลั่นมาตามแนวโชดหินขนาดใหญ่น้อยที่วางตัวทับซ้อนเป็นชั้นในรูปทรงต่าง ๆ ทำให้สายน้ำที่ตกลงมาในแต่ละชั้นมีทัศนียภาพสวยงามแตกต่างกันไป โดยเฉพาะชั้นบนสุดของน้ำตก มีบรรยากาศเงียบสงบและร่มรื่นแวดล้อมด้วยพันธุ์ไม้ของป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ เบื้องล่างเป็นแอ่งน้ำ นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวชม เล่นน้ำ และเพลิดเพลินกับธรรมชาติได้ตลอดปี

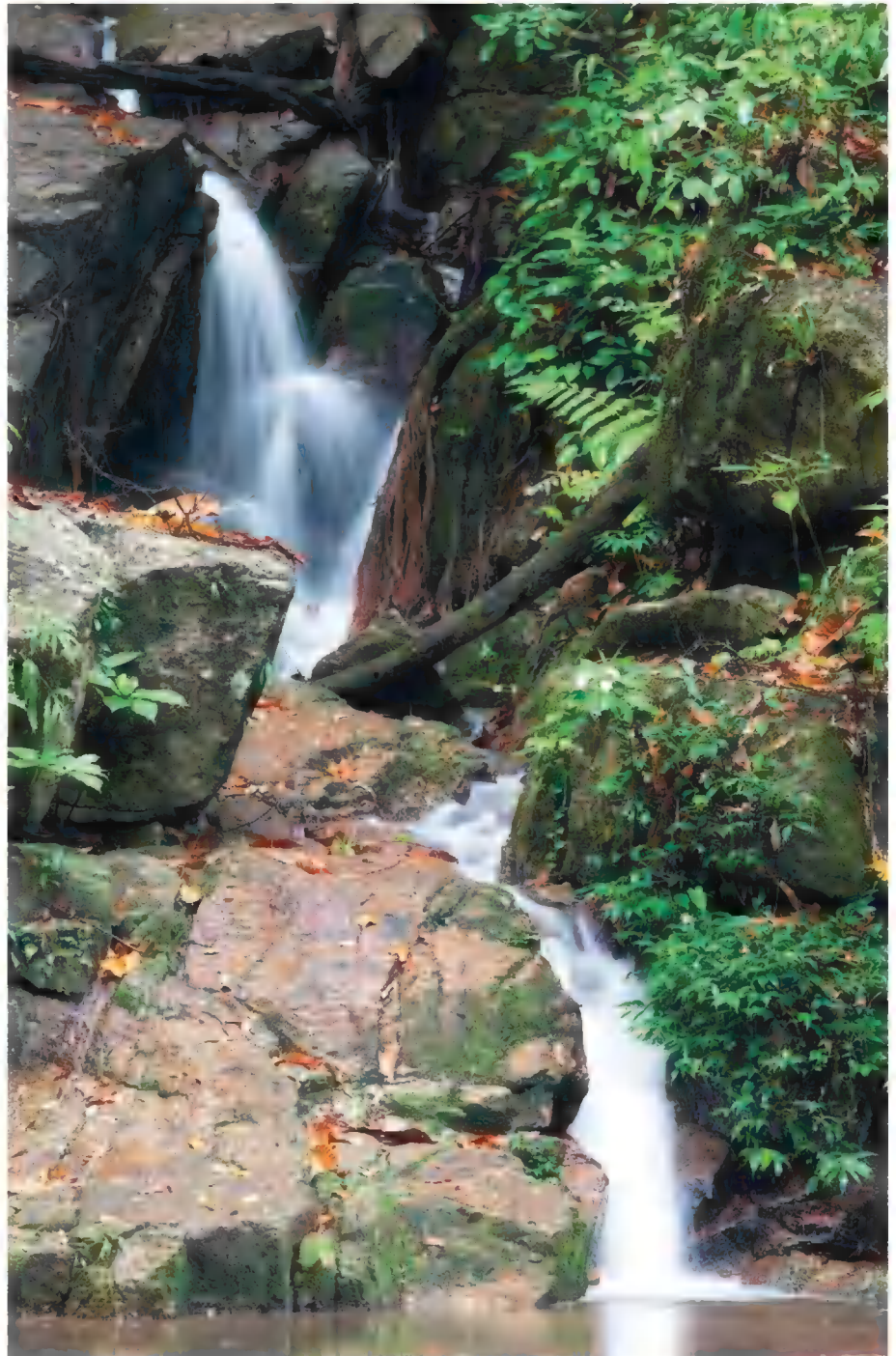
พิกัดภูมิศาสตร์: N 7°11.661' E 100°04.192'



น้ำตกเหวี่ยงทอง

น้ำตกเหวี่ยงทอง ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ห่างจากชุมชนบ้านเขาปู่ ๒ - ๓ กิโลเมตร มีต้นน้ำเกิดจากทิวเขาบรรทัด และทิวเขานครศรีธรรมราชที่อยู่สูง ๒๔๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม น้ำที่ไหลลดหลั่นลงมาจากผาหินเป็นแนวยาวจำนวนหลายชั้นจนนับไม่ถ้วน ชาวบ้านเรียกว่า น้ำตกร้อยชั้น บริเวณชั้นที่ ๑๓ ได้รับการยกย่องว่าสวยงามที่สุด มีจุดพักผ่อนวิวทิวทัศน์ที่สามารถมองเห็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขาปู่ - เขาย่า

คู่มือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย /
 อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°42.232' E 99°48.695'



บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น



บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น ตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ห่างจาก อำเภอเมืองพัทลุง ๒๕ กิโลเมตร ลักษณะ เป็นเหมือนธารน้ำที่ไหลออกมาจากใต้เพิง ฝาบริเวณเชิงเขาชัยสน มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๖๐ องศาเซลเซียส บริเวณโดยรอบราย

ล้อมด้วยป่าไม้เขียวชอุ่ม ได้รับการตกแต่ง ให้เป็นสวนสำหรับการพักผ่อน บ่อน้ำร้อน ธารน้ำเย็นมีที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่ละห้องมีอ่างแช่น้ำส่วนตัว นอกจากนี้ ยังมีบริการแช่น้ำฟรีบริเวณอ่างสาธารณะ พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°27.045' E 100°07.869'



พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ



พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ หรือพระพุทธรูปสี่มุมเมือง อำเภอเมือง พัทลุง จังหวัดพัทลุง มีอยู่ ๔ องค์ สร้างขึ้นตามความเชื่อแบบโบราณที่ว่าบ้านเมืองต้องมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองทั้งสี่ทิศ เพื่อปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย เสริมสร้างดวงชะตาแก่บ้านเมือง และคุ้มครองพลกนิกรทั้งมวลให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข

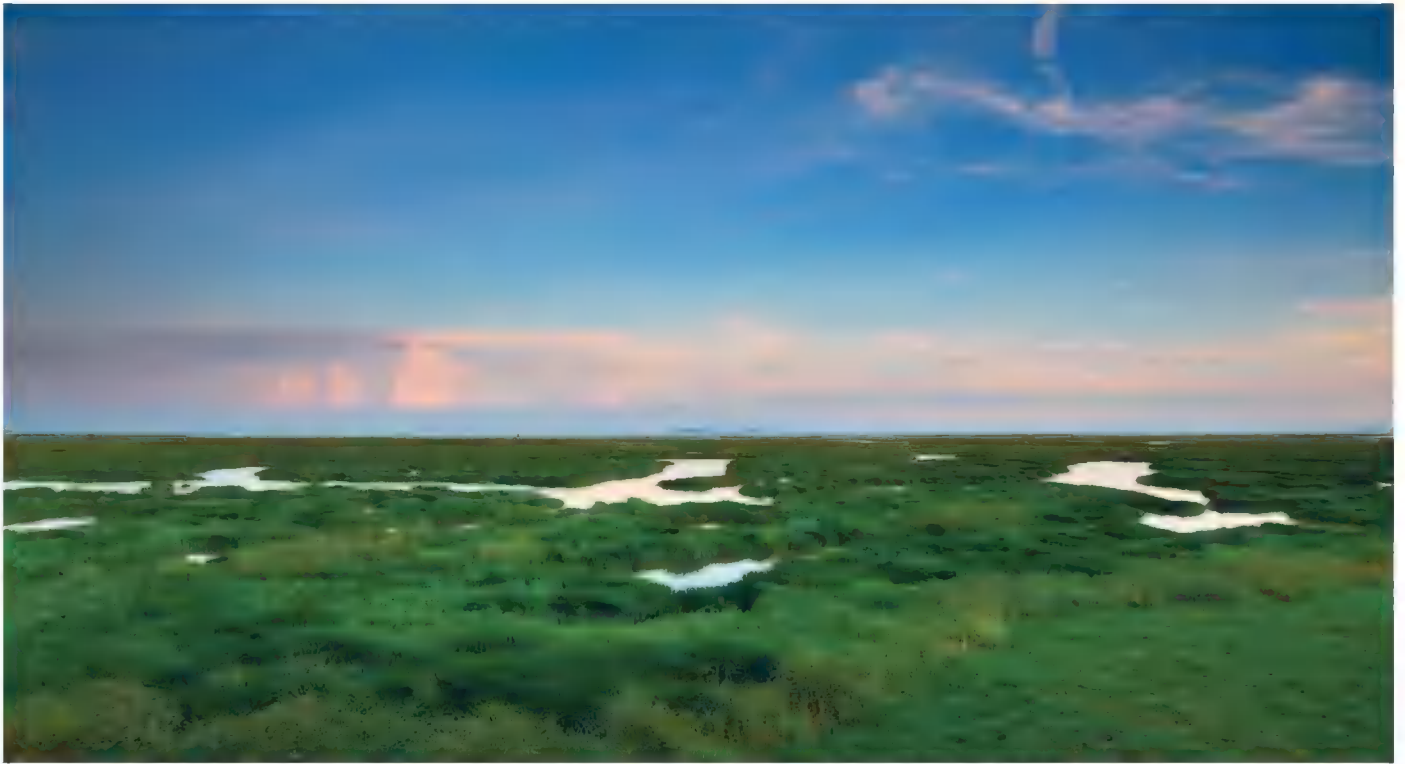
พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ พระราชทานเพื่อนำไปประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำทิศทั้งสี่ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสำริด ปางสมาธิราบ ตามแบบศิลปะสมัยสุโขทัย พระพักตร์แจ่มใส พระเนตรเปิด พระหัตถ์ขวาหัตถ์ซ้าย พระบาทขวาหัตถ์ซ้าย พระบาทขวาหัตถ์ซ้าย ขนาดหน้าตักกว้าง ๔๙ นิ้ว สำหรับพระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศทิศใต้ ประดิษฐานไว้ภายในศาลาจตุรมุขบริเวณใจกลางเมืองพัทลุง ระหว่างศาลา

กลางจังหวัดพัทลุง กับศาลาจังหวัดพัทลุง ถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองประจำจังหวัดพัทลุงด้วย ส่วนอีก ๓ องค์ คือ ทิศเหนือ ประดิษฐานอยู่ที่ศาลหลักเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ทิศตะวันออก ประดิษฐานที่วัดศาลาแดง จังหวัดสระบุรี และ ทิศตะวันตก ประดิษฐานอยู่ที่เขากันจันท์ จังหวัดราชบุรี

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°36.996' E 100°04.440'

พรุควนขี้เลี่ยน



พรุควนขี้เลี่ยน อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา เขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ ๔๕๗ ตารางกิโลเมตร (๒๘๕,๖๒๕ ไร่) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพรุไม้เสม็ดขาว มีน้ำท่วมขัง มีกก หญ้ากระจูด กระจุตหนู ขึ้นอยู่หนาแน่น มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลากหลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และนกน้ำ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐบาลได้ประกาศขึ้นทะเบียนพรุควนขี้เลี่ยนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งแรกของประเทศและนำเสนอเพื่อขอรับการจัดตั้งให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ต่อมาวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ.

๒๕๔๑ ได้รับประกาศขึ้นทะเบียนลำดับที่ ๙๔๘ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ (Ramsar site) มีผลบังคับใช้ตามพันธกรณีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการ

อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างชาญฉลาด รักษาระบบนิเวศพฤษศาสตร์ สังคมศาสตร์ ชลชีววิทยา และอุทกวิทยา ดุที่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

เสม็ดขาว

- ชื่อสามัญ : Cajuput tree, Milk wood, Paper bark, Swamp tree)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Melaleucaquinqueneria* (Cav.) S.T. Blake

เสม็ดขาวเป็นไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบขนาดสูง ๕ - ๒๕ เมตร เรือนยอดแคบเป็นพุ่มทรงสูง ลำต้นมักบิด เปลือกนอกสีขาวถึงน้ำตาลเทา เปลือกเป็นแผ่นบางๆ ซ่อนกันเป็นปึกหนา ลอกออกได้เป็นแผ่นเปลือกในบางสีน้ำตาลอ่อน ใบอ่อน ยอดอ่อนมีขนคล้ายเส้นไหมปกคลุม ใบเดี่ยวรูปใบหอก กิ่งก้านห้อยลง ออกดอกที่ปลายกิ่ง ห้อยหัวลง กลีบดอกสีขาว มักขึ้นรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ในป่าพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามขอบป่าพรุ และป่าชายหาดใกล้ทะเล เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างและทำเสา คงทนต่อสภาพที่เปียกชื้นและในน้ำเค็ม ใช้ห่อทำได้จุดไฟ ทำฟ้ายานและมุงหลังคา





ภูเขาอกทะลุ

ภูเขาอกทะลุ ตำบลคูหาสวรรค์ ตำบลปรางหมู่ ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง นับเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุงและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัด เนื่องจากภูเขาหินปูนแห่งนี้มีลักษณะพิเศษคือ บริเวณเกือบถึงยอดเขามีช่องขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐ เมตร ที่มองลอดทะลุได้

มีตำนานภูเขาเล่าว่า ครอบครัวนายเมือง มีอาชีพเป็นพ่อค้าช้าง มีเมียสองคน เมียหลวงชื่อคิลา ลูกสาวชื่อยี่สุน เมียน้อยชื่อนุปลา ลูกชายชื่อซังกั้ง เมียทั้งสองทะเลาะกันอยู่เสมอ ทำให้ลูกสาวลูกชายไม่ชอบอยู่บ้าน ออกเที่ยวเตร่ไปกับเรือสำเภา วันหนึ่งนายเมืองออกค้าขายตาม

ปกติ นางคิลา นั่งทอดผ้าอยู่ที่ถุนบ้าน ส่วนนางบุพลาก็นั่งตำข้าวอยู่อีกด้านหนึ่ง สักครู่ทั้งสองทะเลาะกันอีกและเกิดบันดาลโทสะ นางคิลาใช้กระสวยทอดผ้าตีหัวนางบุพลางจนหัวแตก นางบุปลาโกรธมาก ใช้สากตำข้าวกระทุ้งไปที่อกนางคิลาจนอกทะลุ ทั้งสองถึงแก่ความตายและกลายเป็นภูเขาคือ *เขาอกทะลุ* และ *เขาหัวแตก (เขาคูหาสวรรค์)* เมื่อนายเมืองกลับมาพบเหตุเศร้าสลดจึงตรอมใจตายกลายเป็น *เขาเมือง (เขาชัยบุรี)* ต่อมาลูกสาว ลูกชาย กลับบ้านรู้ว่า เป็นความวิปโยคของครอบครัว ต่างก็เสียใจและตรอมใจตายตามพ่อแม่ ยี่สุนกลายเป็น *เขาชัยสน* ส่วนซังกั้งตายกลายเป็น *เขาซังกั้ง (เขากัง)*

นักท่องเที่ยวสามารถเดินเท้าไปตามบันไดกว่า ๑,๐๖๖ ขั้น ได้ขึ้นไปจนถึงช่องเขาทะลุ และปีนต่อขึ้นไปจนถึงลานหินบนยอดเขาได้ ด้านบนเป็นจุดชมวิวที่สามารถชมทิวทัศน์ของเมืองพัทลุงได้รอบทิศทาง ยอดเขามีความสูง ๒๕๐ เมตร ชาวเมืองพัทลุงเปรียบภูเขาอกทะลุเป็นเหมือนเสาหลักเมือง ด้วยเหตุนี้ทางราชการจึงนำภาพเขาอกทะลุและเจดีย์บนยอดเขา มาทำเป็นตราสัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุง

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°37.586' E 100°05.320'





วังเจ้าเมืองพัทลุง หรือวังเก่า - วังใหม่
ตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัด
พัทลุง เดิมเป็นจวนหรือบ้านพักอาศัยและ
ที่ว่าการของเจ้าเมืองพัทลุง คำว่า จวน
เจ้าเมือง ในอดีตประชาชนนิยมเรียกกันว่า
วังเนื่องจากเจ้าเมือง หรือผู้ว่าการเมือง
มีอำนาจเสมือนเป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์
ที่ได้รับมอบอำนาจให้มาปกครองประชาชน
ในเมืองนั้น ๆ วังเก่าหรือจวนเก่าที่สร้างใน
สมัยพระยาพัทลุง (น้อย จันทโรจวงศ์) ซึ่ง
เป็นผู้ว่าการเมืองในขณะนั้น ต่อมาวัง
นี้ได้ตกทอดมาถึงทายาทคือ นางประไพ
มุตามะระ บุตรีของหลวงศรีวรจักร ส่วน

วังใหม่ ที่สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ โดย
พระยาอภัยบริรักษ์จักราวชิตพิพิธภักดี
(เนตรจันทโรจวงศ์) บุตรชายของพระยา
พัทลุง มีลักษณะเป็นกลุ่มเรือนไทยจำนวน
๕ หลัง สร้างด้วยไม้ ปัจจุบันทายาทตระกูล
จันทโรจวงศ์ได้มอบวังให้เป็นสมบัติของ
ชาติและทางกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้น
ทะเบียนวังเก่าและวังใหม่เป็นโบราณสถาน
แล้ว โดยเปิดให้ประชาชนเข้าชมได้ทุกวัน
เว้นวันจันทร์ - วันอังคาร และวันหยุด
นักขัตฤกษ์

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°37.420' E 100°08.731'



วัดเขียนบางแก้ว

วัดเขียนบางแก้ว ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นวัดเก่าที่ยังคงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมพื้นบ้านทางภาคใต้ที่มีความสวยงาม สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา อดีตเป็นวัดที่มีความเจริญมากและเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนา เคยถูกโจรสลัดมลายูเผาทำลายจนได้รับความเสียหาย และกลายเป็นวัดร้าง จนกระทั่งในช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้บูรณะวัดเขียนบางแก้วขึ้น ภายในวัดมีโบราณสถานที่

สำคัญคือ พระมหาธาตุเจดีย์บางแก้ว ที่มีความเก่าแก่และงดงาม ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๕๔๒ ศิลปะแบบศรีวิชัย ต่อมาเกิดชำรุดทรุดโทรม จึงมีการบูรณะใหม่หลายครั้งจนกลายเป็นแบบลังกา ลักษณะเป็นเจดีย์ก่ออิฐ ฐานแปดเหลี่ยม วัดโดยรอบยาว ๑๖.๕๐ เมตร สูง ๒๒ เมตร นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ ที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุที่ค้นพบบริเวณโคกเมืองและบริเวณใกล้เคียง เช่น ถ้วยชามจีน ชามสังคโลกสมัยสุโขทัย พระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือ

เครื่องใช้พื้นเมืองเป็นจำนวนมาก กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนเป็นเขตโบราณสถานและชาวเมืองพัทลุงถือว่าวัดนี้เป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมือง

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°30.008' E 100°11.542'





วัดถ้ำคูหาสวรรค์ ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา เป็นโบราณสถานหรือแหล่งศิลปกรรมที่สำคัญ เดิมชาวบ้านเรียกว่า ถ้ำน้ำเงิน หรือ ถ้ำพระ ถ้ำแห่งนี้มีขนาดกว้าง ๑๘ เมตร ยาว ๒๘ เมตร มีลักษณะสูงเป็นเว้ารูปกรวยปากถ้ำมีหินกั้นสูง ๒ เมตร ชาวบ้านเรียกว่า หัวทรี ตรงข้ามมีรูปฤๅษีตาไฟปูนปั้น ๑ องค์ เหนือรูปฤๅษีตาไฟขึ้นไปตามเพิงผนังหน้าถ้ำมีจารึกพระปรมาภิไธยย่อพระนามาภิไธยย่อ และพระนามย่อของพระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ และ

เชื้อพระวงศ์ที่เคยเสด็จประพาสที่นี่ ส่วนภายในถ้ำมีหินงอกคล้ายรูปช้าง ชาวบ้านเรียกว่า ช้างผุด หรือ หินลับแล พื้นถ้ำปูด้วยอิฐถือปูน มีเจดีย์เล็กๆ และมีพระพุทธรูปที่ปั้นด้วยดินเหนียวขนาดต่างๆ เรียงแถวกันเป็นระเบียบจำนวน ๓๗ องค์ นอกจากนี้ทางด้านทิศตะวันออกของเคียรพระพุทธรูปไสยาสน์ยังมีกรุพระพิมพ์ที่ชาวบ้านขุดพบพระแบบต่างๆ เป็นจำนวนมาก

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°37.205' E 100°04.837'



วัดถ้ำสุมะโน

วัดถ้ำสุมะโน ตำบลบ้านนา อำเภอกะปง จังหวัดพัทลุง ได้ค้นพบโดย พระอาจารย์เดช สุมนะ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ พระอาจารย์ได้ เปล่งวาจาตั้งสัจจะอธิษฐานว่า "ข้าพเจ้า จะพัฒนาถ้ำแห่งนี้ให้เป็นที่รวมญาติ สายโลหิตแห่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า" และถ้ำแห่งนี้ก็ได้ชื่อว่า วัดถ้ำสุมะโน ตามฉายาของพระ อาจารย์เดช สุมนะ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕

ท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก และได้้นำพาพุทธศาสนิกชนมาสร้างบารมี ธรรมสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งใจไว้ทุกประการ นับแต่นั้นมาวัดถ้ำสุมะโนได้รับการพัฒนาตามลำดับ

วัดถ้ำสุมะโนมีเนื้อที่ ๐.๘ ตาราง กิโลเมตร (๕๐๐ ไร่) ทิศนัยภาพโดยรอบ มีธรรมชาติร่มรื่น มีลำธารไหลผ่าน ถ้ำสุมะโนมีลักษณะเป็นถ้ำหินปูนขนาดใหญ่ กว้างขวางและลึก แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น

ชั้นแรกเป็นส่วนที่อยู่เสมอรระดับเดียวกับพื้น ส่วนชั้นที่ ๒ เป็นชั้นที่อยู่ต่ำกว่าพื้นดินหลายเมตร ภายในมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม มีพระพุทธรูปหลายองค์ประดิษฐานอยู่ มีโถงและลานกว้างสำหรับใช้เป็นสถานที่นั่งวิปัสสนา ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรมดีเด่นของจังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ถ้ำสุมะโนยังมีถ้ำบิหารขนาดเล็กๆ อีกไม่ต่ำกว่า ๑๘ ถ้ำ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°41.395' E 100°03.689'





ศูนย์รวมหัตถกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง



ศูนย์รวมหัตถกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยนายปลื้ม ชูคง ได้คิดนำเอากะลามะพร้าวที่มีอยู่ในชุมชนมาผลิตเป็นเครื่องใช้ภายในครัวเรือน เช่น ตะหลิว กระຈ่า กระบาย และทัพพี เป็นต้น ต่อมาได้พัฒนารูปแบบให้สวยงามและมีคุณภาพดี เพื่อจำหน่าย เมื่อได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง นายปลื้มจึงชวนเพื่อนบ้านให้หันมาทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว โดยเป็นผู้แนะนำและให้ความรู้แก่สมาชิก จนกระทั่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและ

จังหวัดพัทลุงได้เข้ามาแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนเครื่องจักรในการผลิต และจัดตั้งเป็นศูนย์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกะลามะพร้าวชัยบุรีขึ้น ทำให้กลายเป็นสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพัทลุง สมาชิกจึงมีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันมี ๓๐๐ คนจาก ๑๔๗ ครอบครัวร่วมกันผลิตสินค้าหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวออกจำหน่าย เช่น ช้อน ชาม กระตุม เข็มขัด เข็มกลัด พวงกุญแจ ฯลฯ แพร่หลายไปทั่วประเทศและต่างประเทศ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°41.396' E 100°03.707'

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมรูปหนังบางแก้ว



ศูนย์ศิลปหัตถกรรมรูปหนังบางแก้ว ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ผู้ริเริ่มคือ นายอิม จันทรชุม เป็นครูช่างแกะรูปหนังตะลุงผู้มีฝีมือจนได้รับการเชิญให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขารูปหนังตะลุง โดยนายอิมได้ถ่ายทอดศิลปะการแกะรูปหนังตะลุงแก่เยาวชนและผู้สนใจเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ ภูมิปัญญา

เกี่ยวกับการแกะรูปหนังตะลุง และภูมิปัญญาการแสดงหนังตะลุงให้กับสาธารณชนทั่วไป มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์รูปหนังตะลุงเพื่อการแสดงและของที่ระลึกด้วย ปัจจุบันศูนย์ศิลปหัตถกรรมแห่งนี้ ดำเนินการโดยลูกๆ ของนายอิมคือนายฉลอง หรือ อาจารย์เอก จันทรชุม นางฉวีวรรณ สหะชัย และนายเฉลิม

จันทรชุม มีทั้งรับทำและจำหน่ายรูปหนังตะลุง ภาพชุดรามเกียรติ์ รูปหนังใหญ่ พร้อมเขียนฉากหนังตะลุง มโนราห์และเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง พร้อมทั้งสาธิตและรับสอนการแกะรูปหนังตะลุงด้วย พิกัดภูมิศาสตร์ N 7° 24.215' E 100° 11.023'



หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย

หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย หรือหมู่บ้านหัตถกรรมกระจูด ตำบลทะเลน้อย และตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นหมู่บ้านที่ทำผลิตภัณฑ์จากกระจูด ซึ่งเป็นพืชท้องถิ่นที่ชอบขึ้นในป่าพรุ แรกเริ่มชาวบ้านนำกระจูดจากป่าพรุมาสานเสื่อ กระสอบนอน กระสอบนั่ง กระสอบหมาก (เขียนหมาก) เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ต่อมามีการพัฒนาด้วยการปลูก

กระจูดเพื่อใช้เองและส่งขายผลิตภัณฑ์จักสานจากกระจูดให้ชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียง เช่น หมวก ตะกร้าใส่ผ้า ที่ใส่จดหมาย ที่รองแก้ว ฯลฯ เสื่อกระจูดจากทะเลน้อยเป็นที่นิยมของชาวบ้านทั่วไป มักจะนำไปขายในงานเทศกาลต่างๆ ของจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°47.263' E 100°07.073'



หาดพัทลุง



หาดพัทลุง ติดกับทะเลสาบสงขลา ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ลักษณะเป็นชายหาดที่เงียบสงบ บรรยากาศร่มรื่น อากาศเย็นสบาย มีถนนเลียบไปตลอดหาด สองฝั่งถนนมีต้นไม้ใหญ่เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ

หรือชมวิวยะลาทะเลสาบสงขลา บริเวณหาดพัทลุงไม่มีร้านอาหารไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ดูที่ ทะเลสาบสงขลา
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°30.525' E 100°11.444'





หาดแสนสุขลำปำ

หาดแสนสุขลำปำ ติตริมทะเลสาบสงขลา และใกล้หาดพัทลุง ตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นอีกหนึ่งชายหาดที่มีความสวยงาม และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว จุดเด่นของหาดอยู่ที่สวนสาธารณะขนาดใหญ่ เป็นที่ตั้งพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ มีศาลาทรงไทยชื่อ ศาลาลำปำที่รัก มีการ

จัดพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนริมชายหาด รายล้อมด้วยทิวสนที่ขึ้นเรียงราย บรรยากาศร่มรื่น เหมาะสำหรับการพักผ่อน ปิกนิก พร้อมชมวิวทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ยังมีส่วนจัดแสดงรูปปั้นมโนราห์และภาพหนังตะลุง ซึ่งเป็นการแสดงที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพัทลุง

คู่มือ หาดพัทลุง / ทะเลสาบสงขลา
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°37.579' E 100°09.375'



แหลมจองถนน



แหลมจองถนน ตำบลจองถนน อำเภอ
เชาชัยสน จังหวัดพัทลุง ห่างจากตัวเมือง
พัทลุง ๓๙ กิโลเมตร มีลักษณะเป็นผืนดิน
ที่เป็นแหลมยื่นออกไปกลางทะเลสาบ
สงขลา เรียกกันว่าแหลมจองถนน บริเวณ
นั้นเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวประมงและ

เป็นจุดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์เกาะแก่ง
ต่าง ๆ รวมทั้งทัศนียภาพของทะเลสาบ
สงขลาได้ชัดเจน

คู่มือ ทะเลสาบสงขลา
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°29.867' E 100°13.618'



อนุสาวรีย์พระยาทุกขราษฎร์ (ช่วย)



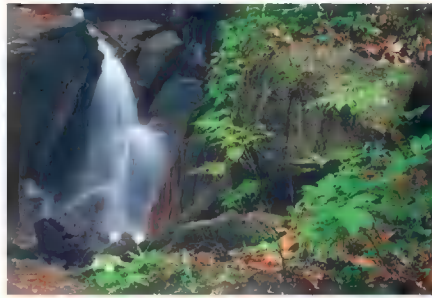
อนุสาวรีย์พระยาทุกขราษฎร์ (ช่วย) ตั้งอยู่ที่สามแยกท่ามิหรำ ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง จัดสร้างขึ้นโดยความคิดริเริ่มของร้อยตรีอนุกุล สุภาไชยกิจ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง เมื่อปี ๒๕๒๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูแก่เวทีแด่พระยาทุกขราษฎร์ ผู้ซึ่งปกป้องแผ่นดินพัทลุงให้รอดพ้นจากข้าศึกและเป็นที่สักการะของคนทั่วไป ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ นายไพโรจน์ พรหมสาส์น ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงได้สนับสนุนการจัดงานหาทุนและลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดสร้างอนุสาวรีย์พระยาทุกขราษฎร์ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งคุณงามความดีให้อนุชนรุ่นหลังได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการเสียสละเพื่อปกป้องมาตุภูมิ เป็นสถานที่รวมน้ำใจและสร้างความสามัคคีแห่งมหาชนชาวพัทลุง

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°36.631' E 100°03.547'

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า



อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า พื้นที่ป่าใหญ่ครอบคลุม อำเภอศรีนครินทร์ อำเภอสรีบรรพต และอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง อำเภอทุ่งสง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอรัชฎา อำเภอยะยง อำเภอมืองตรัง อำเภอเขาเยน จังหวัดตรัง กรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ มีพื้นที่ ๖๕๔ ตารางกิโลเมตร (๔๓๓,๗๕๐ ไร่) สภาพภูมิประเทศเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาบรรทัด มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนมากมายที่วางตัวตามแนวเหนือ - ใต้ ประกอบด้วยภูเขาบรรทัดภูเขานครศรีธรรมราช เขาปู่ - เขาย่า เขาป่าหรี เขาสามร้อยยอด เขาวัดถ้ำ เขาพระยากรุงจีน เขาป่าไธสง มีเขาหินแท่นเป็นยอดเขาสูงสุด มีความสูง ๘๗๗ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นต้นน้ำน้ำตรังและแม่น้ำปากพนัง โดยในฝั่งจังหวัดพัทลุง



เป็นแหล่งกำเนิดคลองลาไม คลองไม้เลียบ คลองน้ำใส ซึ่งไหลรวมเป็นคลองชะอวดและแม่น้ำปากพนัง ส่วนในฝั่งจังหวัดตรังเป็นต้นกำเนิดของคลองลำภูรา คลองละมอ ซึ่งเป็นต้นน้ำแม่น้ำตรัง

สภาพป่าส่วนใหญ่เป็น ป่าดิบชื้น พันธุ์ไม้สำคัญได้แก่ ตะเคียนทอง หลุมพอ ยางไม้พื้นล่าง ได้แก่ ตระกูลหวาย กล้วยไม้ป่าสมุนไพร และวนชนิดต่าง ๆ สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา สมเสร็จ หมี ลิ่น เก้ง ลิง ค่าง และนกต่าง ๆ เช่น นกเงือก นกกายัง นกขุนทด สัตว์ป่าเหล่านี้เดินทางหากิน

ระหว่างจังหวัดพัทลุงและนครศรีธรรมราช สภาพอากาศค่อนข้างเย็น ฤดูฝนอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ฝนตกชุกมากในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ภายในอุทยานฯ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่ง เช่น ถ้ำรีน เทพนิมิต ถ้ำวังนายผุด น้ำตกเขาคราม เป็นต้น

ดูที่ น้ำตกเขาคราม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°40.756' E 99°52.333'

ที่มาของชื่ออุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า

ชื่อ อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า

ตั้งชื่อตามภูเขา ซึ่งเป็นที่รู้จักของผู้คนในจังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะ เขาปู่ ซึ่งถือว่าเป็นภูเขานักบุญศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สิงสถิตของดวงวิญญาณ ตาปู่ เป็นเทพกึ่งธรรพ์ เป็นที่นับถือเคารพกราบไหว้ของชาวตำบลเขาปู่และประชาชนทั่วไป





แอ่งน้ำหุแร่



แอ่งน้ำหุแร่ หรือคลองหุแร่ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ห่างจากตัวเมืองพัทลุงระยะทาง ๓๓ กิโลเมตร ลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ และเป็นส่วนหนึ่งของคลองหุแร่ที่มีต้นกำเนิดมาจากน้ำตกลาดเตย และได้ไหลผ่านอำเภอดงระหวัด อำเภอบางแก้ว และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง การที่ชาวบ้านเรียกคลองนี้ว่า *คลองหุแร่* เพราะคลองนี้มีทางน้ำคดเคี้ยวคล้ายกับใบหู และน้ำในคลองเต็มไปด้วย

ทรัพยากรทางธรรมชาติจำพวกแร่เป็นจำนวนมาก นับเป็นคลองสำคัญอีกสายหนึ่งในตำบลท่ามะเดื่อ

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของแอ่งน้ำหุแร่เป็นป่าไม้ขนาดบริมฝั่งน้ำทั้งสองด้าน น้ำในแอ่งมีลักษณะใสสะอาด มีพื้นเป็นทรายและมีโขดหินประปรายอยู่ทั่วไป สามารถลงเล่นน้ำได้ เหมาะแก่การพักผ่อน มีร้านอาหารมากมายไว้บริการนักท่องเที่ยว

พิกัดภูมิศาสตร์ N 7°25.093' E 100°08.503'

ดัชนีคำ

ก

กระจุย ๕ ๔๙

เกาะลิ่ - เกาะห้า ๕ ๑๘

ข

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ๕ ๑๙ ๒๖

๓๗ ๔๐ ๕๘

ง

งานประเพณีแข่งโพนลากพระ ๒๐

จ

จวนเจ้าเมือง ๑๐ ๔๒

จุดชมทิวทัศน์ผาม้าง ๒๑

ช

เซม้ง ๑๑

ถ

ถ้ำพุทธโคดม ๒๒

ถ้ำมัจฉาปลาวน ๒๓

ถ้ำมาลัย ๗ ๒๔

ท

ทะเลสาบพัทลุง ๒๕

ทะเลสาบลำปำ ๕ ๖ ๒๕

ทะเลสาบสงขลา ๔ ๕ ๖ ๘ ๙ ๑๘ ๒๓

๒๕ ๔๐ ๕๐ ๕๑ ๕๒

เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย ๒๖

น

นกกระเต็นอกขาว ๓๓

นกนางแอ่น ๑๘ ๒๕

นกอีโก้ง ๑๙ ๒๖

น้ำตกเขาคราม ๒๗ ๕๔

น้ำตกตะโหนด ๒๘ ๒๙

น้ำตกท่าช้าง ๒๙

น้ำตกนกกร้า ๕ ๓๐

น้ำตกบ้านโตน ๓๑

น้ำตกไพรวัลย์ ๓๒

น้ำตกมโนราห์ ๕ ๓๐ ๓๓

น้ำตกร้อยชั้น ๓๗

น้ำตกไร่เหนื่อ ๓๔

น้ำตกลาดเคย ๓๕ ๕๕

น้ำตกวังค้อ ๕ ๓๖

น้ำตกหริ่งทอง ๓๗

บ

บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น ๓๘

บัวสาย ๕ ๑๙

ป

ปลาคูกลำพัน ๒๓

ปลามัด ๒๓

พ

พระฝัฬา ๙

พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ

๑๓ ๓๙

พระมหาธาตุเจดีย์บางแก้ว ๔๓

พรุควนซีเลียน ๕ ๖ ๗ ๔๐

ภ

ภูเขาอกทะลุ ปกรอง ๒๔ ๔๑

ม

มโนราห์ ๔ ๔๘ ๕๑

ว

วังเจ้าเมืองพัทลุง ๑๐ ๑๓ ๔๒

วัดเขื่อนบางแก้ว ๙ ๑๓ ๔๓

วัดถ้ำคูหาสวรรค์ ๔๔

วัดถ้ำสุมะโน ๔๕

วัดวัง ๑๒ ๑๓ ๔๖

ศ

ศูนย์รวมพัฒนกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง

๔๗

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรูปหนังบางแก้ว ๔๘

ธ

เสม็ดขาว ๕ ๔๐

ห

หนึ่งตะลุง ๒ ๔ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๒๖ ๔๘ ๕๑

หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย ๔๙

หาดพัทลุง ๕๐ ๕๑

หาดสนสุลลัมปา ๕๑

แหลมจองถนน ๕๒

อ

อนุสาวรีย์พระยาทุกขราษฎร์ (ช่วย) ๕๓

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ๕ ๒๑ ๒๓

๓๗ ๔๔

อ่างน้ำหุแร่ ๕๕

ดัชนีภาพ

บ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ๑๙

ง

งานประเพณีแข่งโพนลากพระ ๑๓ ๒๐



จ

จุดชมทิวทัศน์ผาม้าง ๒๑

ช

เซม้ง ๑๑

ด

ดวงตราประจำจังหวัดพัทลุง ปกรอง

ถ

ถ้ำคูหาสวรรค์ ๙

ถ้ำพุทธโคดม ๒๒

ถ้ำมัจฉาปลาวน ๒๓

ถ้ำมัลลย์ ๒๔

ท

ทะเลสาบสงขลา ๒๕



ทุ่งนา ๓

เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย ๒๖

น

นกกระเด็นอกขาว ๓๓

นกนางแอ่น ๑๘

นกอีโก้ง ๑๙ ๒๖

น้ำตกเขาคราม ๒๗

น้ำตกตะโหมด ๒๘

น้ำตกท่าช้าง ๒๙

น้ำตกนกกร้า ๓๐

น้ำตกบ้านโตน ๓๑

น้ำตกไพรวัลย์ ๓๒

น้ำตกมโนราห์ ๓๓ ๕๗



น้ำตกไร่เหนือ ๓๔

น้ำตกลาดเคย ๓๕

น้ำตกวังตอ ๓๖

น้ำตกเหรียญทอง ๓๗

บ

บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น ๓๘

ป

ปลาอุกลำพัน ๒๓

ป่าไม้ ๖

ม

มโนราห์ ปก ๑๓



ผ

แผนที่จังหวัดพัทลุง ๔

ย

ยกยอ บ้านปากประ ๑๖ ๑๗

พ

พระพุทธรูปรัตนไตรยชัยวัฒน์จตุรทิศ ๓๙

พรควนซีเลียน ๔๐

ภ

ภูเขอกทะเล ปก ๔๑

ว

วังเจ้าเมืองพัทลุง ปก ๑๑ ๑๓ ๔๒

วัดเขียนบางแก้ว ๔๓

วัดถ้ำคูหาสวรรค์ ๔๔

วัดถ้ำพระ ๘

วัดถ้ำสุมะโน ๔๕

วัดวัง ๔๖ ๕๗



วิถีชีวิตชาวประมง ปก

วิถีชีวิตชาวพัทลุง ๑๑

ศ

ศูนย์รวมหัตถกรรมกะลามะพร้าว

เมืองพัทลุง ๕๗

ศูนย์ศิลปหัตถกรรมรูปหนังบางแก้ว ๔๘

ส

เสม็ดขาว ๔๐

ท

หัตถกรรมกระจูด ๑๓

หัตถกรรมกะลามะพร้าว ๔๗

หนังตะลุง ๑๕

หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย ๔๙

หาดพัทลุง ๕๐

หาดแสนสุขลำปำ ๕๑

แหลมจองถนน ๕๒

อ

อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก (ช่วย) ๕๓

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ๕๔

อ่างน้ำหุแระ ๕๕

แหล่งภาพ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
งานประเพณีแข่งโพนลากพระ	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
จุดชมทิวทัศน์ผาผึ้ง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
เซม้ง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ดวงตราประจำจังหวัดพัทลุง	กรมศิลปากร
ถ้ำพุทไธศุค	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ถ้ำมัจฉาปลาวาน	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ถ้ำมาลัย	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ทะเลสาบสงขลา	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ทุ่งนา	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
เทศกาลล่องเรือ	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
แลนกทะเลน้อย	
นกกระเต็นอกขาว	พิพัฒน์ สุวรรณมล
นกนางแอ่น	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
นกอีโก้ง	บาร์มี เต็มบุญเกียรติ
	พิพัฒน์ สุวรรณมล
น้ำตกเขาคราม	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกตะโหมด	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกท่าช้าง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกนกரா	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกบ้านโตน	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกไพรวัลย์	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกมโนราห์	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกไร่เหนือ	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกลาดเตย	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกวังตอ	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
น้ำตกเหรียญทอง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ปลาอุกลำพัน	ดร.ณณณ์ ผาณิตวงศ์
ป่าไม้	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
มโนราห์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
แผนที่จังหวัดพัทลุง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ยกยอ บ้านปากประ	โกสินทร์ สุขุม

พระพุทธรูปรัตนตรัยชัยวัฒน์	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
จตุรทิศ	
พรควนซีเลียน	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ภูเขากทะเล	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วังเจ้าเมืองพัทลุง	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วัดเขียนบางแก้ว	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วัดถ้ำคูหาสวรรค์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วัดถ้ำพระ	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
วัดถ้ำสุมะโน	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วัดวัง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วิถีชีวิตชาวประมง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
วิถีชีวิตชาวพัทลุง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ศูนย์รวมหัตถกรรม	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
กะลามะพร้าวเมืองพัทลุง	
ศูนย์ศิลปหัตถกรรม	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
รูปหนังบางแก้ว	
เสม็ดขาว	ชมรมอนุรักษ์และดูนกจังหวัดพัทลุง
หัตถกรรมกระจูด	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
หัตถกรรมกะลามะพร้าว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
หนังตะลุง	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
หมู่บ้านหัตถกรรมทะเลน้อย	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
หาดพัทลุง	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
หาดแสนสุขลำปำ	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
แหลมจองถนน	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
อนุสาวรีย์พระยา	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
ทุกขราษฎร์ (ช่วย)	
อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า	บริษัท เขียนเพลิน จำกัด
อ่างน้ำหนูแร่	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย



บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. **อุทยานแห่งชาติในเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑.** กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการเงินกู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สสท.). สำนักพิมพ์สารคดี ในนามบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ. ๒๕๔๓.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำนักอุทยานแห่งชาติ. **ที่สุดอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑.** กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๔๗.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **อุทยานแห่งชาติ รวมความงดงามในอุทยานแห่งชาติ ๑๖ แห่ง. พิมพ์ครั้งที่ ๑.** กรุงเทพฯ : คณะกรรมการอำนวยการจัดพิมพ์หนังสือ ตามแผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project : SIP). ๒๕๔๔.
- กองบรรณาธิการ. **สืบตำนานเพลงไพร่ ทัศณานิคมเมืองลุง ครั้งที่ ๒๑.** ม.ป.พ. : คณะกรรมการจัดงานมิตรเมืองลุง, ๒๕๔๑.
- เขมิกา หวังสุข. **ภาคใต้ : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี.** สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑.
- จรัส บัวขวัญ. “อนุสาวรีย์พระยาตากสินมหาราช (พระมหาชัย)”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๕.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๘๘๒-๘๘๖.
- จารุกฤษณ์ เปลี่ยนกลิ่น. **นายรบบู้ นักเดินทาง สงขลา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี.
- ชัยวุฒิ พิชะกุลและชาญณรงค์ เทียงธรรม. “พัทลุง, จังหวัด”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๑.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๕๓๕-๕๓๗.
- ชัยวุฒิ พิชะกุล และพวง บุชรรัตน์. “วังเจ้าเมืองพัทลุง”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๕.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๗๑๑-๗๑๒.
- แดงแก้วแสน. **เที่ยวเมืองไทย “ภาคใต้”.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมาบรรณ, ตุลาคม ๒๕๔๑.
- เดือน พรหมเมศ. บรรณาธิการ. “อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง” ใน **จุลสารรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๐.
- _____. บรรณาธิการ. “อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง” ใน **จุลสารรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๐.
- _____. บรรณาธิการ. “อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง” ใน **จุลสารรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๐.
- _____. บรรณาธิการ. “อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” ใน **จุลสารรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๐.
- _____. บรรณาธิการ. “อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง” ใน **จุลสารรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.** สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๐.
- เต็ม สมิตินันท์. **ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2544).** ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้, บริษัทประชาชน จำกัด, ๒๕๔๔.
- ธวัชชัย ประทุมทอง. **เกร็ดน่ารู้ประเทศไทย ภาคใต้.** กรุงเทพฯ, ๒๕๔๖.
- ปรมินทร์ อินทรักษา. “ลากพระพัทลุง”, ใน **สืบตำนานเพลงไพร่.** สงขลา : สมาคมชาวพัทลุงจังหวัดสงขลา, ๒๕๔๑ : หน้า ๘๗-๙๕.
- ปรมินทร์ อินทรักษา. “ศูนย์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกะลามะพร้าวชัยบุรี”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๕.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๗๕๒-๗๕๖.

พงษ์นรินทร์ ไสผ่องและคณะ. **หนังสือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า**. กรุงเทพฯ, ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๔๒.

พงษ์นรินทร์ ไสผ่องและคณะ. **ท่องเที่ยวในภาคใต้ เล่มที่ ๑ (ภาคใต้ตอนบน)**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สนามหลวง, ๒๕๔๓

วสา สุทธิพิบูลย์. **อุทยานแห่งชาติภาคใต้**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, ๒๕๕๓.

พิทยา บุชรรัตน์. “แข่งโพน ประเพณีที่น่าจะเป็นสื่อทางการท่องเที่ยวพัทลุง”, ใน **สืบตำนานเพลงโพน**. สงขลา :

สมาคมชาวพัทลุง จังหวัดสงขลา, ๒๕๔๑ : หน้า ๙๖-๑๐๖.

พิทยา บุชรรัตน์. “อ้อม จันทร์ขุม”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๘**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๘๙๗๔-๘๙๗๕.

พุทธมนต์ สิทธิเคหาศ. **ปามรดกไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,

บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน). ๒๕๔๕.

ลัดดาวลย์ สว่างค์, มยุรี หนูท้อ, ก่อเกียรติ เขียวแป้น, ปกรณ์ โสถอนันตกุล, สมบัติ บุญขวัญ, นิรุจน์ ศรีขาว.

คู่มือท่องเที่ยวพัทลุง : แผนที่เมืองพัทลุง. Unseen Phatthalung, The Land of Paradise :

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง.

วสา สุทธิพิบูลย์, อนโรจน์ โพธิสาโร, ธนากร หงษ์พันธ์, มาณี ปานแดง. **อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ :

ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย. สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๔๘.

วิชัย อินทวงศ์. **บุษนิยบุคคลของพัทลุง นครแห่งความหลัง**. สงขลา : โรงพิมพ์เลิศวิภากรพิมพ์, ๒๕๔๓.

สมัย สุทธิธรรม. **สารคดีชุดถิ่นทองของไทย : พัทลุง**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. ๒๕๔๕.

สนิท พลเดช, สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์และจรินทร์ ศิริ. “โพน”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๑**. กรุงเทพฯ :

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๕๕๗๑-๕๕๗๗.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. “พระมหาธาตุเจดีย์วัดเขื่อนบางแกว”, **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม ๑๑**. กรุงเทพฯ :

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด, ๒๕๔๒ : หน้า ๕๑๒๕-๕๑๒๘.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง. “แผนที่เมืองพัทลุง ความงดงามที่ซ่อนเร้นอยู่ในดวงตา” ใน **คู่มือท่องเที่ยวและการเรียนรู้พัทลุง**.

พัทลุง : องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง, ม.ป.ป.

อุทยานแห่งชาติของไทย. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. ๒๕๓๔.

เว็บไซต์

จังหวัดพัทลุง (www.phatthalung.go.th)

ฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยว (www.scitour.most.go.th)

ไทยตำบลดอทคอม (www.thaitambon.com)

นกแอ่นกินรัง และข้อมูลทางโภชนาการ (www.swiftletline.blogspot.com)

เมืองลุงดอทคอม (www.muanglung.com)

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (www.scitour.most.go.th)

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง (www.khomak.go.th)

โครงการจัดทำหนังสือ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชูภูมิภาคใต้
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

คณะที่ปรึกษา

ประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
นายกราชบัณฑิตยสถาน
นายวันชัย ศารทูลหัต
นายเสรี วังสไพจิตร
นายพิสิฐ เจริญวงศ์
นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นางสาวนิดา สถิตานนท์
นางสายสุนีย์ สิงห์ทัศน์
นางศศิอาภา สุคนธ์รัตน์

คณะกรรมการอำนวยการ

ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ที่ปรึกษาระดับ ๑๑
รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว
รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ
รองผู้ว่าการด้านบริหาร
รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน
ที่ปรึกษาระดับ ๑๐
อธิบดีกรมการท่องเที่ยว
อธิบดีกรมศิลปากร
อธิบดีกรมการศาสนา
อธิบดีกรมชลประทาน
เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ

ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม

ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง

ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด

ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออก

ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ในประเทศ

ผู้อำนวยการกองกฎหมายและระเบียบ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด

ผู้อำนวยการกองวารสาร

ผู้อำนวยการกองข่าวสารการท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง

ผู้อำนวยการกองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่

ผู้อำนวยการกองเผยแพร่โฆษณาในประเทศ

ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการบริการท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยว

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคกลาง
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือ
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางเพ็ญประภา ธนากร
นายพรพล ปั่นเจริญ
นางสาวเกศมณี รัชมี
นางสาวปุกณดา ยิ่งสว่าง

บริษัท วิเสจ จำกัด

พิสูจน์อักษรและบรรณาธิการ

ดำเนินการผลิต

ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

© ๒๕๕๖ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สงวนลิขสิทธิ์ การพิมพ์ซ้ำ
และ/หรือลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าด้วยสื่อใด ๆ
จะกระทำโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

ISBN 978-974-679-227-1



การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๑๑
Website : www.tourismthailand.org E-mail : info@tat.or.th

